

**İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
2022 YILI III. VE IV. ÇEYREK DÖNEMİ EKONOMİ
BEKLENTİ ENDEKSİ'NE GÖRE
TESPİT EDİLEN BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ**

**YAYINA HAZIRLAYAN PROJE EKİBİ
PROF. DR. NAZİM EKREN
PROF. DR. ELÇİN AYKAÇ ALP
DR. MEFULE FINDIKÇI ERDOĞAN
KÜBRA HATİCE BİLDİK**

**BU ÇALIŞMA İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI İLE İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ DÜŞÜNCE VE PROJE ÜRETİM AKADEMİSİ, EKONOMİ VE FİNANS
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ İŞBİRLİĞİ İLE HAZIRLANMIŞTIR.**

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

1. FİRMALARIN TOPLULAŞTIRILMIŞ BAŞLICA SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	1
2. CİRO DÜZEYİNE GÖRE FİRMALARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	3
2.1. Küçük Ölçekli Firmalar “0-10 Milyon TL”	3
2.2. Orta Ölçekli Firmalar “10 – 50 Milyon TL”	4
2.3. Büyük Ölçekli Firmalar “50 Milyon TL”	5
3. ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE FİRMALARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ...	8
3.1. Küçük Ölçekli Firmalar “50 kişiden az”	8
3.2. Orta Ölçekli Firmalar “50-250 kişi”	9
3.3. Büyük Ölçekli Firmalar “250 kişiden fazla”	10
4. SEKTÖRLERE GÖRE SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	13
4.1. İnşaat Sektörü.....	13
4.2. Otomotiv Sektörü	14
4.3. Tekstil Sektörü	16
4.4. Turizm Sektörü.....	17
4.5. Madencilik ve Enerji Sektörü.....	18
4.6. Bankacılık ve Finans Sektörü.....	20
4.7. İmalat ve Sanayi Sektörü.....	21
4.8. Ticaret Sektörü	22
4.9. Bilgi ve İletişim Sektörü.....	24
4.10. Sağlık Sektörü	25
4.11. Lojistik ve Taşımacılık Sektörü.....	27
4.12. Gıda ve Tarım Sektörü	28

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar	1
Şekil 2. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması	2
Şekil 3. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	3
Şekil 4. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	4
Şekil 5. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “10-50 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	4
Şekil 6. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “10-50 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	5
Şekil 7. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	6
Şekil 8. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	7
Şekil 9. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	8
Şekil 10. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	9
Şekil 11. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	9
Şekil 12. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	10
Şekil 13. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları	11
Şekil 14. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	12
Şekil 15. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunlar	13
Şekil 16. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	14
Şekil 17. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunlar.....	14
Şekil 18. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	15

Şekil 19. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunlar.....	16
Şekil 20. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Sektörler ile Karşılaştırılması.....	17
Şekil 21. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunlar	17
Şekil 22. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	18
Şekil 23. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunlar ..	18
Şekil 24. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	19
Şekil 25. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunlar ..	20
Şekil 26. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	20
Şekil 27. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunlar	21
Şekil 28. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	22
Şekil 29. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Ticaret Sektöründeki Başlıca Sorunlar	22
Şekil 30. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	23
Şekil 31. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Bilgi ve İletişim Sektöründeki Başlıca Sorunlar	24
Şekil 32. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bilgi ve İletişim Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	25
Şekil 33. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunlar.....	25
Şekil 34. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	26
Şekil 35. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunlar	27
Şekil 36. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	28
Şekil 37. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunlar.....	28
Şekil 38. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması.....	29

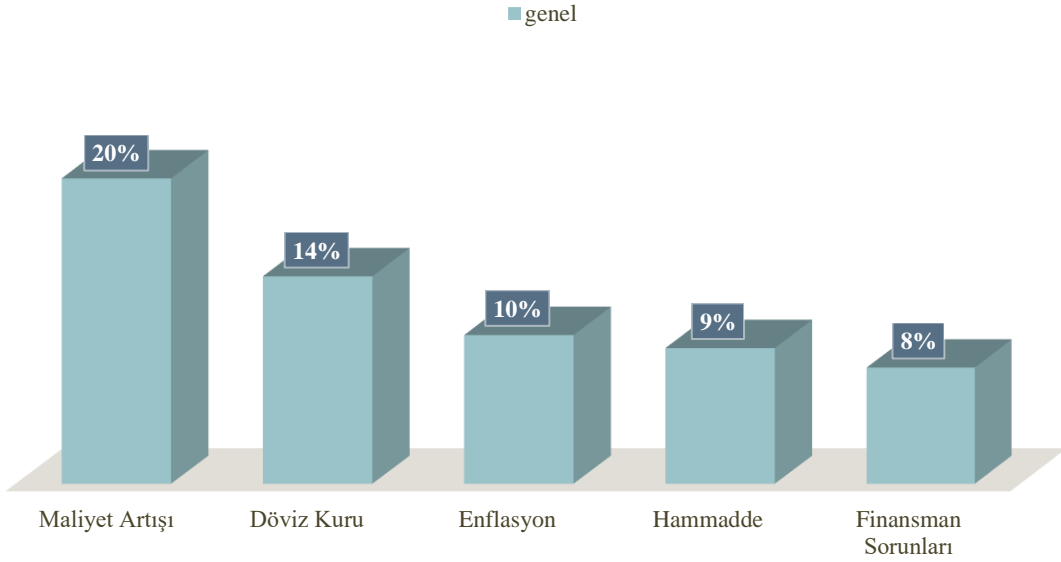
İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI

EKONOMİK BEKLENTİ ENDEKSİ

TESPİT EDİLEN BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. FİRMALARIN TOPLULAŞTIRILMIŞ BAŞLICA SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 1. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Girdi fiyatlarındaki artış firmaların maliyet beklentilerinin üzerinde artışına sebebiyet vermiştir. Maliyetlerin artışının arkasındaki sebeplerden bir sebebin döviz kuru, diğerinin ise Rusya-Ukrayna Savaşı olduğu ifade edilmiştir. Döviz kurunda dengenin sağlanması, yerli üretimin teşviklerle desteklenmesi ve uluslararası sorunların ilgililer tarafından çözülmesi önerilmiştir.

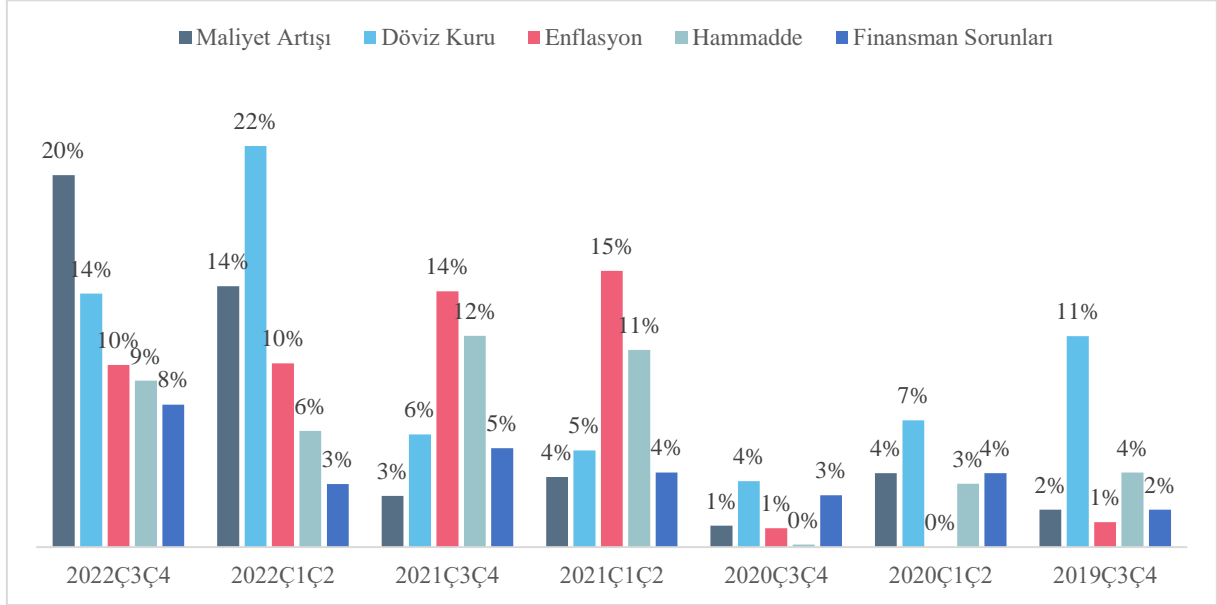
Döviz Kuru: Döviz kurundaki yükseklik özellikle ithal girdi kullanımı yoğun olan firmalar üzerinde etkili olmuştur. Döviz kurundaki stabilitenin sağlanmasıyla maliyetlerdeki artışın önüne geçilmesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir.

Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesinin artışının, firmalarda tarafında fiyatlama sorununun ortaya çıkmasına, tüketici tarafında ise alım gücünün azalmasına yol açtığı belirtilmiştir. Enflasyon oranını düşürülmesi için ilgili makroekonomi politikaların gündeme alınması ve alım gücünü yükseltecek tasarımların yapılması önerilmiştir.

Hammadde: Küresel gerilimler ve tedarik zincirindeki aksamalar hammaddeye erişimin zorlaşmasına sebep olmuştur. Tedarik zincirindeki aksamalara sebep olan sorunların kamu otoriteleri tarafından alınan önlemlerle ortadan kaldırılması, yerli tedarik zincirinin oluşturulması ve teknoloji ağırlıklı hammadde üretimine kaynak artırımı önerilmiştir.

Finansman Sorunları: Maliyet artışı ve özkaynak yetersizliği firmaların finansmana duydukları ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Devlet teşviklerinin artırılması, kredi limitlerinin ve vadelerinin yükseltilmesi önerilmiştir.

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

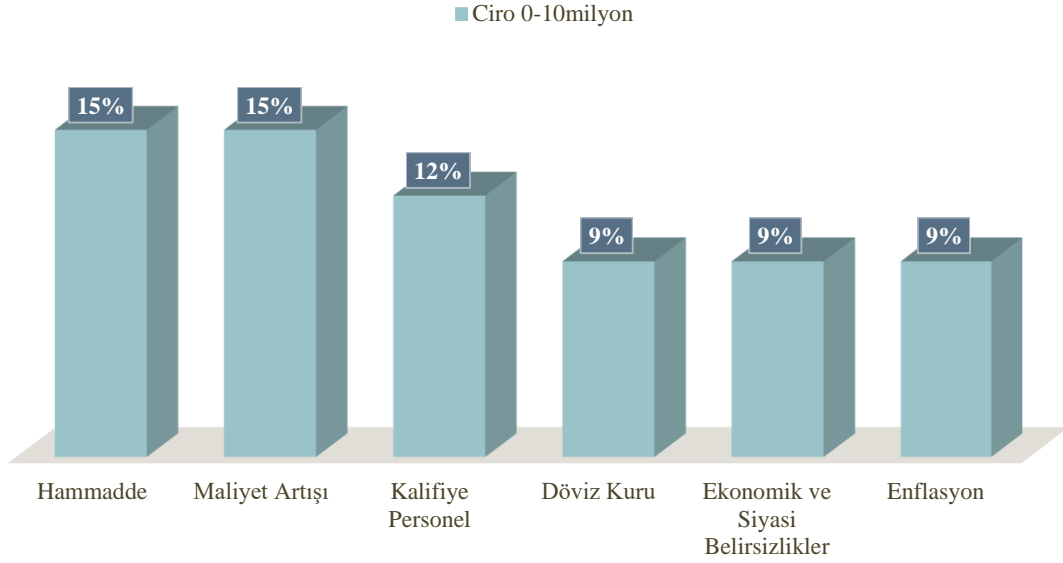

Şekil 2. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2. CİRO DÜZEYİNE GÖRE FİRMALARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2.1. Küçük Ölçekli Firmalar “0-10 Milyon TL”

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 3. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “0-10 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Hammadde: Firmaların hammaddeye erişimlerinde zorluklar yaşadıkları belirtilmiştir. Kamu otoritesinin hammadde hususunda yeni bir planlamaya gitmesi, yerli hammadde üretiminin artırılması ve fiyatlarda iyileştirmeler yapılması önerilmiştir.

Maliyet Artışı: Girdilerdeki fiyat artışı bu ölçekteki firmaların en önemli iki sorunundan biri olmuştur. Stoklu çalışmanın artırılması ve devlet teşvikleri ise öneri olarak sunulmuştur.

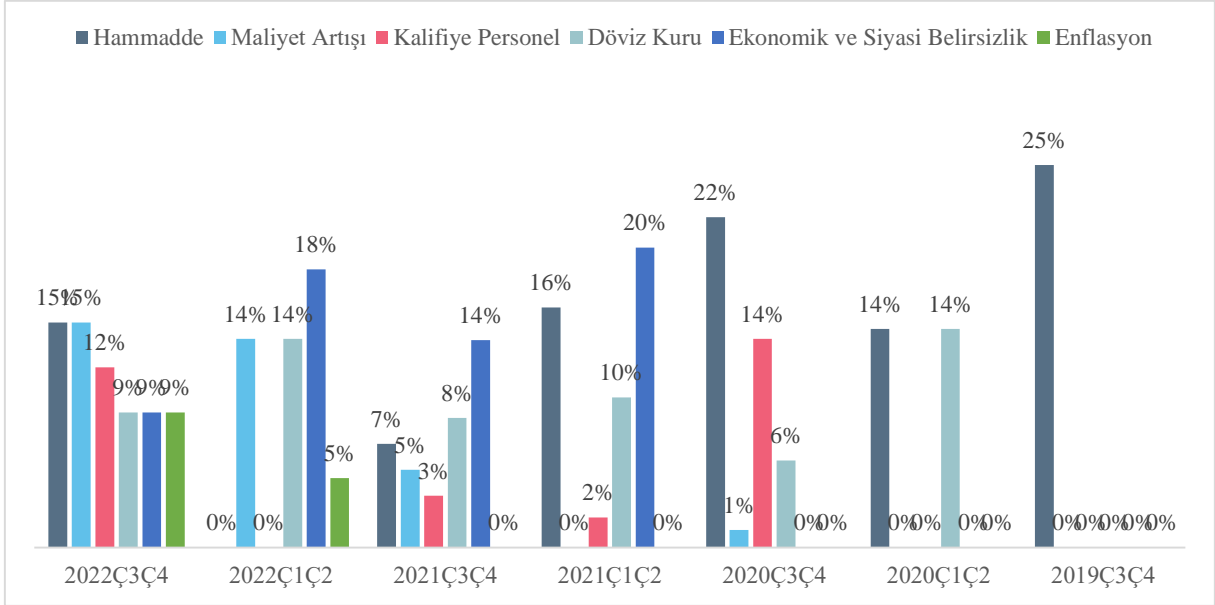
Kalifiye Personel: Firmaların, ihtiyacı olan yetkinlikte personel istihdam etme sorununun varlığından bahsedilmiştir. Kalifiye personelin ekonomi içerisindeki niceliğin arttıracak politikalar izlenmesi ve üniversitelerde iş hayatına yönelik tanıtım ve yönlendirme faaliyetlerinin artırılması önerilmiştir.

Döviz Kuru: Döviz kurundaki dalgalanmanın üretim maliyetleri üzerinde doğrudan etki oluşturulduğundan bahsedilmiştir. Döviz kurunda denge sağlanması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlikler: Ekonomik anlamda yaşanan belirsizlikle birlikte yüksek risk ortamının oluştuğu ve öngörülebilirliğin düştüğü ifade edilmiştir. İstikrarın yeniden tesisinin ve güven ortamının kamu otoritesi tarafından sağlanması önerilmiştir.

Enflasyon: Döviz kurunun yükselişi ve fiyatlar genel seviyesindeki artışla birlikte satın alma miktarlarının düşüş yaşandığı belirtilmiştir. Üretim süreçlerinde devlet teşviklerinin artırılması ve stoklu çalışma biçimi önerilmiştir.

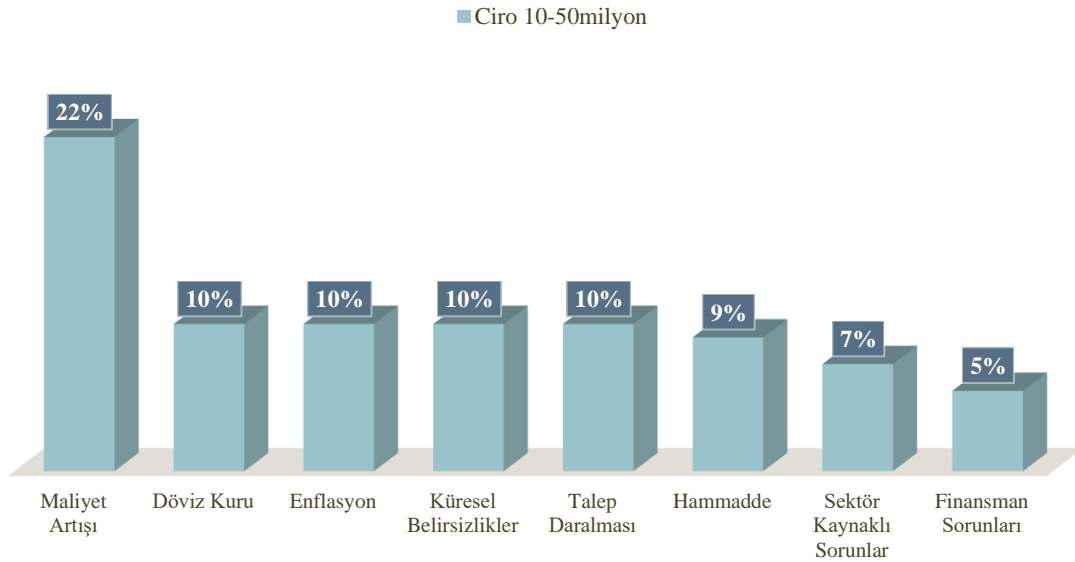
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 4. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki ‘0-10 Milyon TL’ Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2.2. Orta Ölçekli Firmalar ‘10 – 50 Milyon TL’

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde orta ölçekli; ‘10-50 Milyon TL’ ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 5. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki ‘10-50 Milyon TL’ Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Maliyet Artışı: Girdi maliyetlerindeki artış bu ölçekteki firmaların başlıca sorunu haline gelmiştir. Çözüm içinse fiyat artışlarının önüne geçilmesi ve girdi edinimlerinde devlet desteği önerilmiştir.

Döviz Kuru: Döviz Kurunun yüksekliği sebebiyle girdi maliyetlerinin arttığı ifade edilmiştir. Kur riskini minimize edecek politikalar izlenmesi ve döviz kurunun aşağı yönlü hareketi için ilgili kurumlar tarafından gerekli politikaların izlenmesi önerilmiştir.

Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesindeki yükselişin hem üretim hem de tüketim alışkanlıklarının değişimine yol açtığı vurgulanmıştır. Fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik politikaların uygulanması istenmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Pandeminin artçı etkileri ve Rusya-Ukrayna Savaşı'nın uluslararası sistemde oluşturduğu belirsizliğin firmaların iş ve işlemlerini yönetme hususunda etkilediği belirtilmiştir. Sorunların politika yapımcılar tarafından çözüme kavuşturulması önerilmiştir.

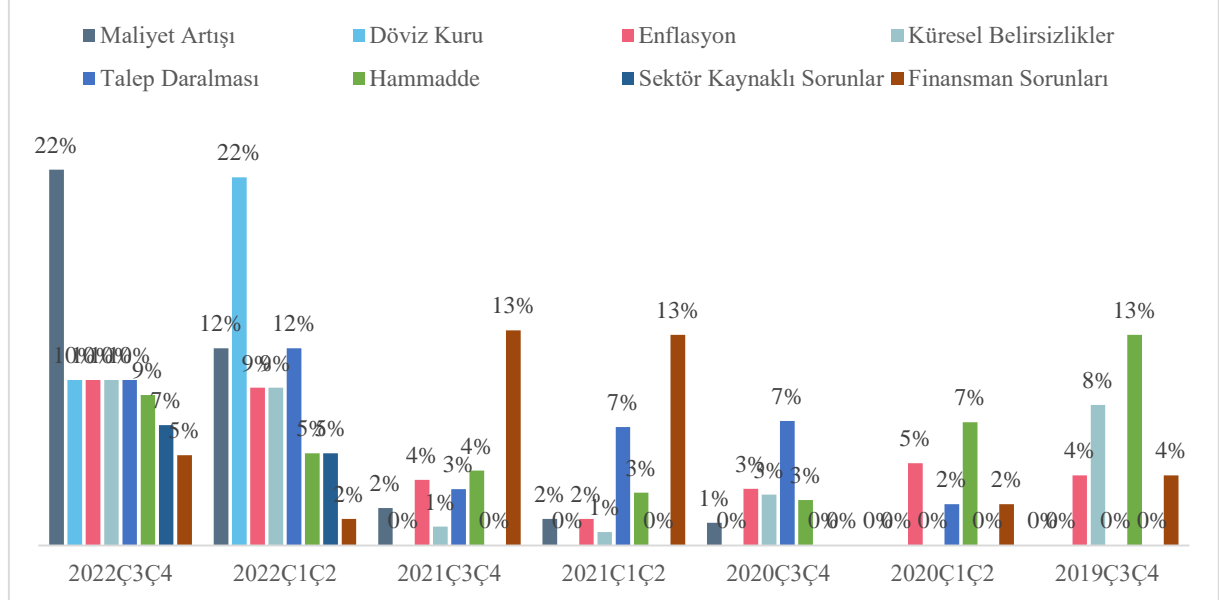
Talep Daralması: İhracat yapılan ülkelerde yaşanan krizler, ürünlerin birim bazında fiyatlarının artmasına sebep olmuştur. Bu durumun talep daralması sorunu olarak firmaların karşına çıktığı ifade edilmiştir. Küresel sorunların çözülmesi, yeni pazarlar hususunda firmaların desteklenmesi, yurt içinde alım gücünün artırılması ve maliyetlerin düşmesini sağlayacak politikalar uygulanması önerilmiştir.

Hammadde: Maliyetlerin artmasının yanı sıra istenilen kalitede ve miktarda hammaddeye erişilemediği ve tedarikinde sorunlar olduğu aktarılmıştır. Yerli üretimin teşvik edilmesi ve tedarik kanallarının çeşitlendirilmesi tavsiye edilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Yeni konjonktür döneminde firmaların farklı ihtiyaçları ve eksikliklerinin ortaya çıktığı ifade edilmiştir. İlgili sektörler özelinde sorunlara spesifik çözüm önerileri sunulmuştur.

Finansman Sorunları: Maliyetlerin artışı finansmana olan ihtiyacı gün yüzüne çıkarmıştır. Firmalara ihracatlarının belli oranında faizsiz kredi temini, krediye erişimin kolaylaştırılması gibi öneriler sunulmuştur.

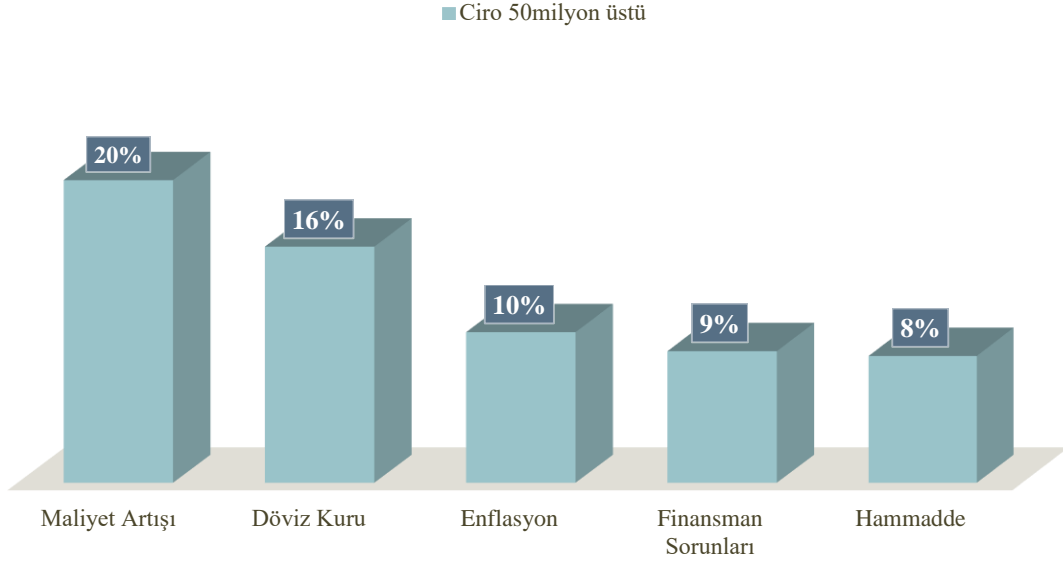
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde orta ölçekli; “10-50 Milyon TL”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 6. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “10-50 Milyon TL” ciro düzeyine sahip firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2.3. Büyük Ölçekli Firmalar “50 Milyon TL”

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “50 milyon TL üstü” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 7. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Maliyet Artışı: Hammadde, işçilik ve finansman maliyetlerindeki artışla birlikte firmaların öngörülebilir pozisyon almalarının zorlaştığı belirtilmiştir. Belirlenen sektörlerdeki firmalar için bazı ürünlerde kur sabitlemesi, maliyet ve fiyat dengesinin kurulmasına yönelik çalışmaların artırılması ve hâlihazırda sağlanan teşviklerin devam ettirilmesi önerilmiştir.

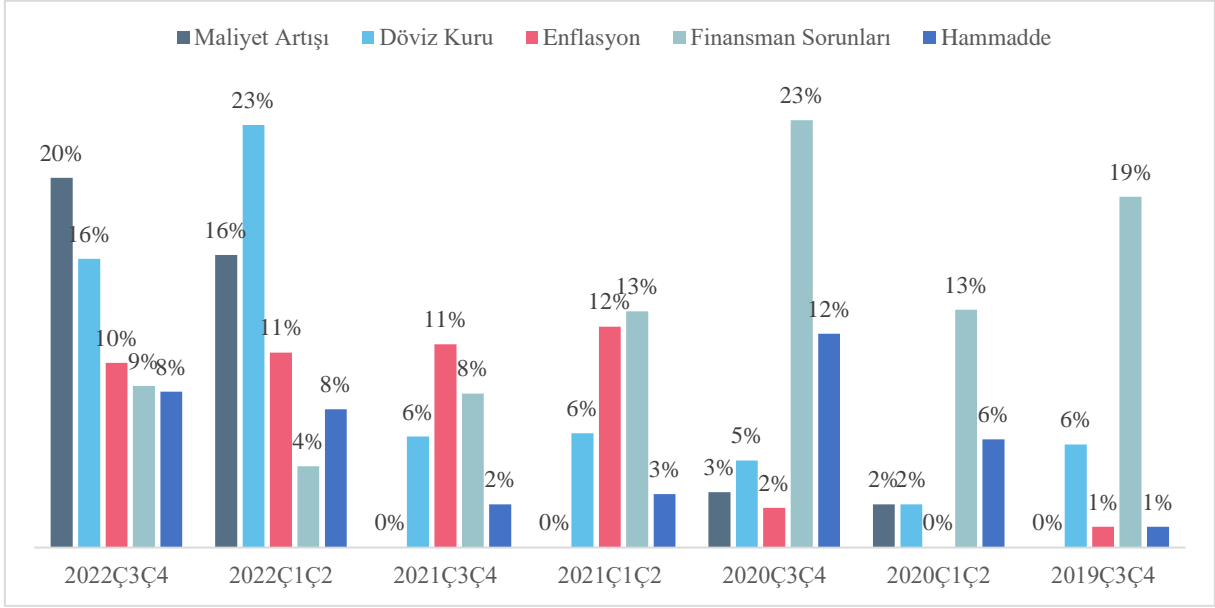
Döviz Kuru: Bu ölçekteki firmaların ithal girdi kullanımının yoğun oluşu sebebiyle döviz kurundaki değişime çok duyarlı olduğu aktarılmıştır. Kurun aşağı yönlü hareketinin sağlanması, kur değişimlerinin önüne geçilmesi ve dövizle çalışan firmalar için sübvansiyonlar sağlanması önerilmiştir.

Enflasyon: Fiyatların değişkenliğinin yukarı yönlü olması firmaların fiyatlama problemi yaşamalarına sebep olmuştur. Enflasyon sorununun çözümünün ise yapısal reformlarla mümkün olacağı belirtilmiştir.

Finansman Sorunları: Yabancı kaynaklardan finansman ediniminin zorlaşması, firmaların sermayelerinin yetersiz kalması ve finansman maliyetlerinin yükselmesi sorunlarından bahsedilmiştir. Bu kapsamda, düşük maliyetli kredilerin firmalara sağlanması önerilmiştir.

Hammadde: Tedarik zincirinde küresel olaylar neticesinde aksamalar olduğu aktarılmıştır. Kritik hammaddelerin tedarikinin dünya genelinde zorlaşması ise sorunların çözümü noktasında sıkıntılar oluşturmuştur. Yerli üretimin artırılması ve uluslararası sorunların çözülmesi için ilgililerin çaba göstermesi istenmiştir.

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “50 Milyon TL Üstü”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

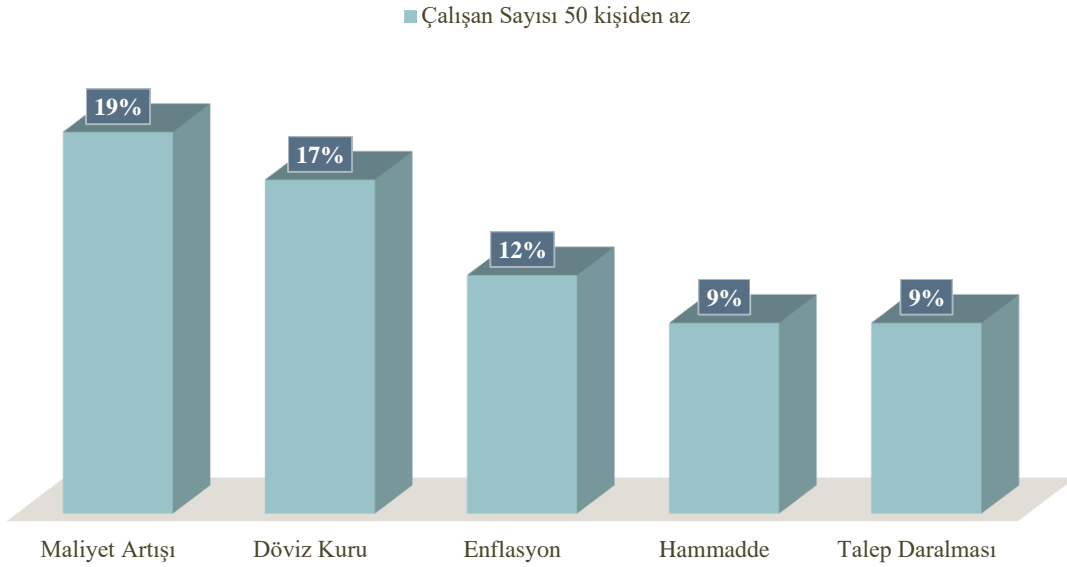

Şekil 8. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

3. ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE FİRMALARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1. Küçük Ölçekli Firmalar “50 kişiden az”

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “50 kişiden az” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 9. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Maliyet Artışı: Bu ölçekteki firmaların girdi maliyetlerinin beklenilenden daha yukarıda seyrettiğinden ötürü sorunlar yaşadıkları aktarılmıştır. Hammadde hususunda devlet teşviklerinin artırılması, satış fiyatlarının yükseltilmesi ve yapısal reformların yapılması önerilmiştir.

Döviz Kuru: Mal tedarik süreçlerinde döviz kullanılması ve ihracat yapan firmaların fiktif karlar elde ettiği bu nedenle döviz kurunun dalgalanmasının sorun haline geldiği aktarılmıştır. Yalnızca tahsilat esnasında kur değerlemesi yapılması, kurdaki hareketliliğin önlenmesi ve öngörülebilirliğin artırılması önerilmiştir.

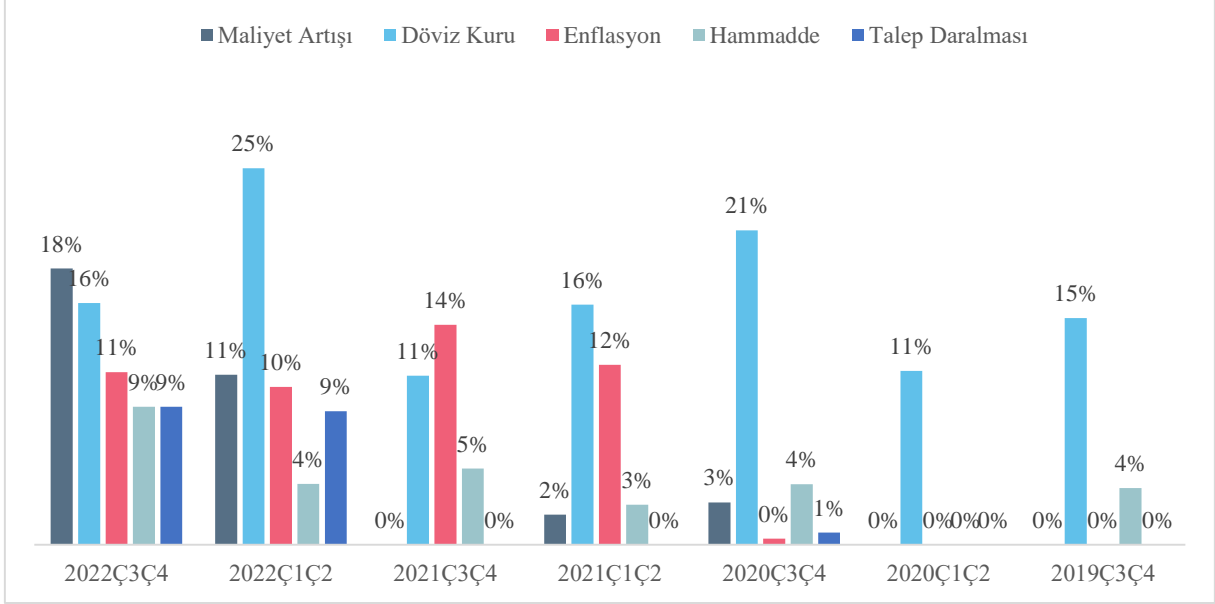
Enflasyon: Firmalar yükselen maliyetler dolayısıyla satışa çıkarılan ürünlerin fiyatlaması konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Gelir dağılımının düzenlenmesi ve yeni makroekonomik politikaların hayata geçirilerek enflasyonun düşürülmesi çözüm olarak sunulmuştur.

Hammadde: Hammaddenin tedarik sürecinde sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. İlgili hammaddelerin üretiminin yurt içinde artırılarak ithal hammaddeye olan bağımlılığın azaltılması önerilmiştir.

Talep Daralması: Enflasyonun oranının yukarı yönlü hareketi satış fiyatlarının yükselmesine sebep olurken talep tarafında da bir düşüş yaşandığı belirtilmiştir. Kısa vadede etkili olabilecek çözümlerin sınırlı olabileceği fikri hâkim olsa da enflasyon oranının düşürülmesi sıklıkla dile getirilmiştir. Firmalara sübvansiyonların sağlanmasıyla ürünlerin satış fiyatlarının düşürülmesi, dolayısıyla da, enflasyonun oranının aşağı yönlü hareket izleyebileceği ifade edilmiştir.

Finansman Sorunları: Firmaların özellikle artan maliyetler karşısında sorunlar yaşadığı belirtilmiştir. Elde edilen kredilerin kullanım alanlarının yeniden tahsis edilmesi, ihracat yoğun çalışan firmalarda faizsiz kredi temin edilmesi ve sektörler özelinde kredi imkânlarının revize edilmesi tavsiye edilmiştir.

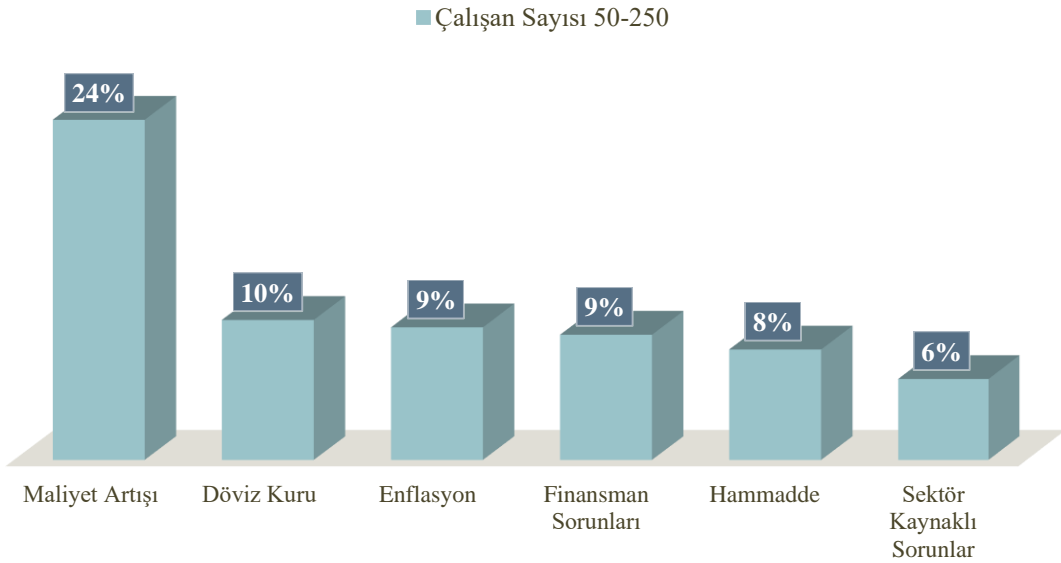
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde küçük ölçekli; “50 kişiden az” ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 10. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırması

3.2. Orta Ölçekli Firmalar “50-250 kişi”

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde orta ölçekli; “50-250 kişi” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 11. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Maliyet Artışı: Hammaddede ve işçilik maliyetlerinin artışı orta ölçekli firmaların en önemli sorunu olarak gündeme gelmiştir. Firmaların maliyetini azaltmalarına imkân tanıyan devlet teşvikleri ve ilgili sektörlerin kritik hammaddelerinde vergi muafiyeti önerileri sunulmuştur.

Döviz Kuru: Döviz kurundaki yüksekliğe maliyet artışları eşlik ettiği için maliyet yapılarının bozulduğu ifade edilmiştir. Genel makroekonomik görünümün iyileştirilmesi ve döviz kurunda istikrarın sağlanması önerilmiştir.

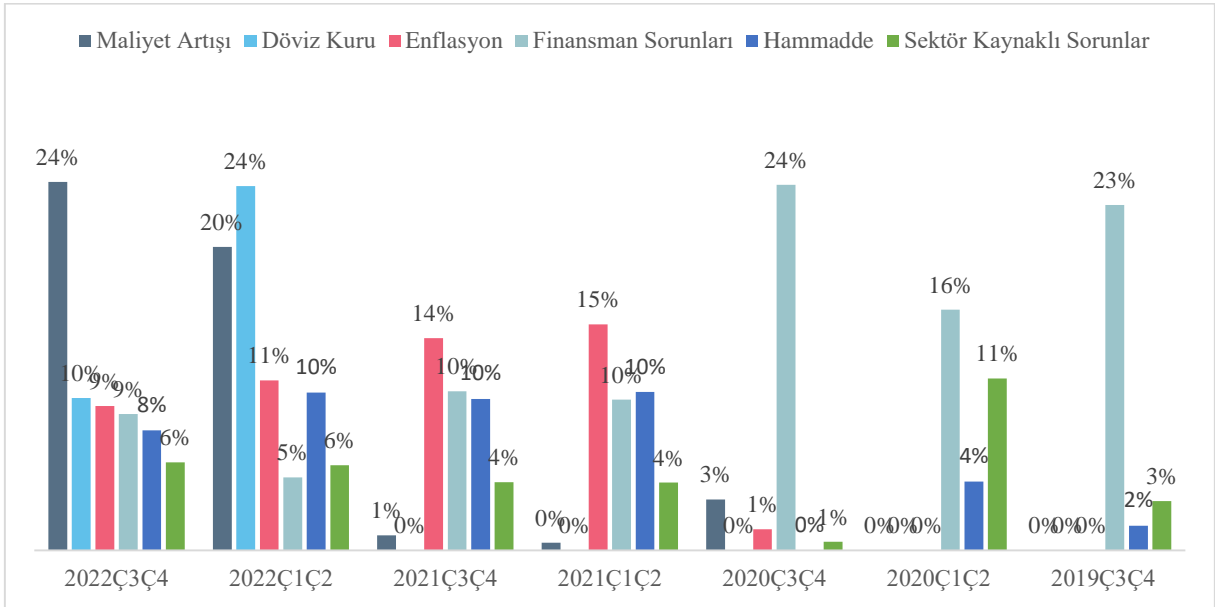
Enflasyon: Enflasyonun yukarı yönlü hareketinin bu ölçekteki firmaları etkilediği aktarılmıştır. İlgili makroekonomik politikaların enflasyonu düşürecek şekilde tasarlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Finansman Sorunları: Satışların yüksek olsa da tahsillerin uzun sürmesi, kredi maliyetlerinin artması, yabancı kaynak bulma sorunları finansman sağlama konusunda sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Sektörlere özgü kredi faiz oranları belirlenmesi önerilmiştir.

Hammaddede: Hammaddenin temini esnasında sorunlar oluştuğu bildirilmiştir. Bazı sektörlerde kritik hammaddelere erişimin gün geçtikçe zorlaştığı ifade edilirken yerli üretimin artırılması önerilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Bazı sektörlerde inovatif ürünlerin üretilmemesi ve pazar çeşitliliğinde eksiklik gibi sorunların olduğu bildirilmiştir. İlgili sektörlerin Ar-Ge faaliyetlerine destek verilmesi ve yeni pazarlara açılma konusunda devlet desteğinin sağlanması önerilmiştir.

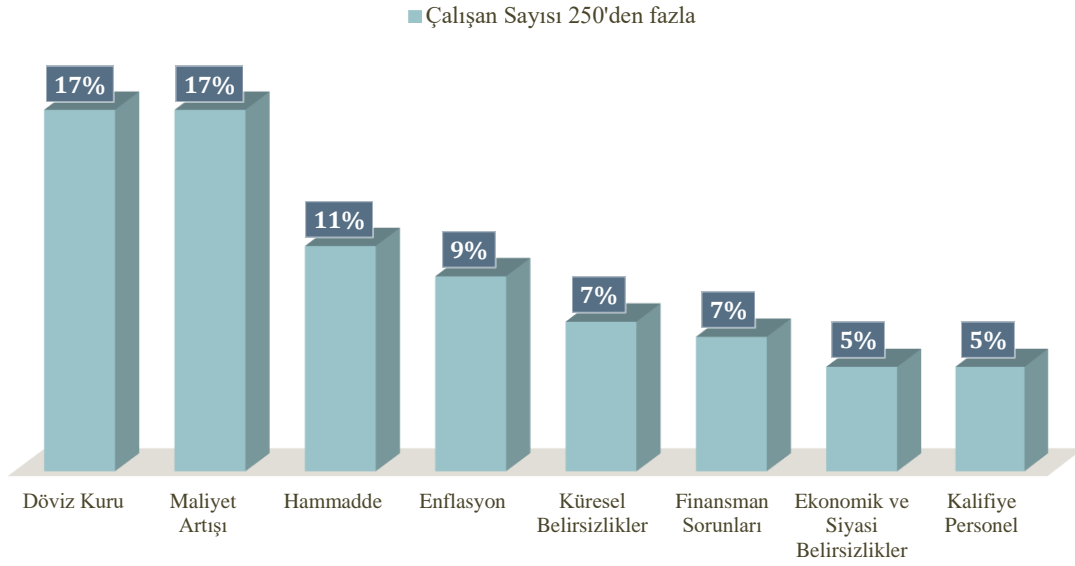
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde orta ölçekli; “50-250 kişi”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 12. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

3.3. Büyük Ölçekli Firmalar “250 kişiden fazla”

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “250 kişiden fazla” çalışana sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri:

Şekil 13. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

Döviz Kuru: Kurdaki dalgalanmanın ihracatçı firmalar açısından ciddi bir sorun oluşturduğu aktarılmıştır. Kur ve enflasyon açısından kalıcı bir çözüm sağlanması için bazı öneriler döviz kurunun serbest piyasa şartlarında belirlenmesi üzerine odaklanırken bazı öneriler ise belirlenen sektörlerde sabit kur belirlenmesi üzerine odaklanmıştır.

Maliyet Artışı: İthal girdilerin yoğun olarak kullanıldığı bu ölçekteki firmaların maliyet artışından oldukça etkilendiği belirtilmiştir. Enerjinin daha verimli kullanımının sağlanması, geri dönüştürülebilir kapasitelerinin ve Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması önerilmiştir.

Hammadde: İyi kalitede ve yeterli miktarda hammadde tedarikinde aksamalar olduğu belirtilmiştir. İthal ikamesine öncelik tanınması, uluslararası problemlerin çözülerek tedarik zincirlerinin iyileştirilmesi ve tedarik kanallarının çeşitlendirilmesi önerilmiştir.

Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesindeki yükselişin piyasadaki güven üzerinde olumsuz etkisi olduğu belirtilmiştir. Enflasyonist baskıların azaltılarak pandemi öncesi makroekonomik duruma geçilmesi için politikalar uygulanması önerilmiştir.

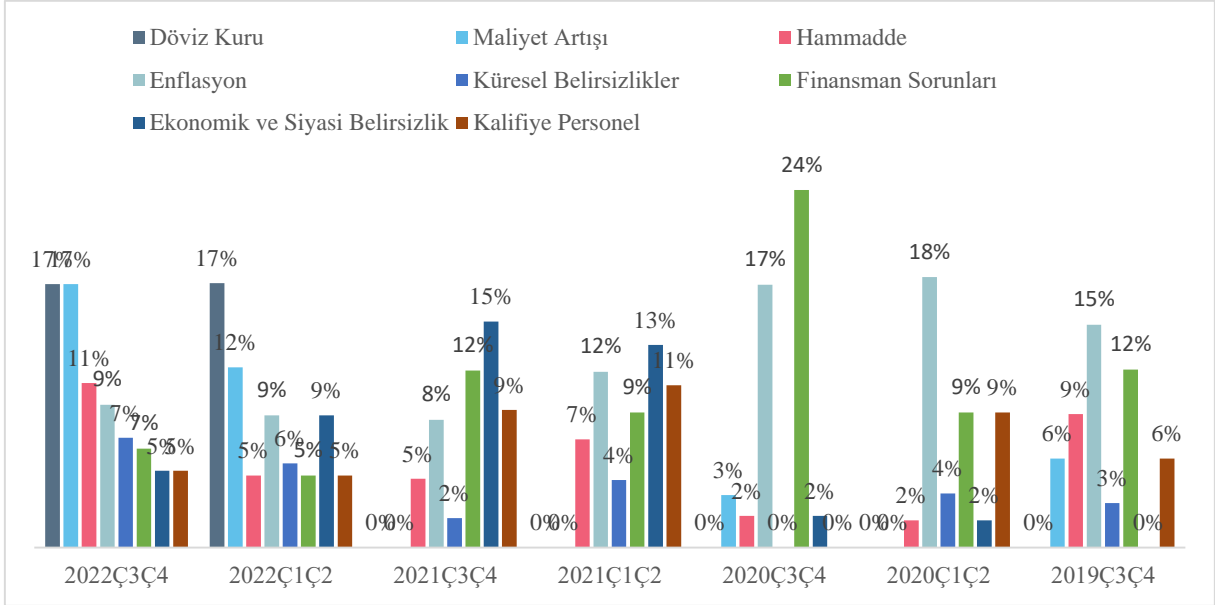
Küresel Belirsizlikler: Pandeminin devam eden etkilerinin yanında Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ekonomide belirsizliğe yol açtığı ifade edilmiştir. Küresel sorunların aşılması için adımlar atılması istenmiştir.

Finansman Sorunları: Fiyatlar genel seviyesindeki artış firmaların özkaynaklarının yetersiz kalmasına sebep olmuştur. Kredi limitlerinin artırılması ve finansmana ulaşımın kolaylaştırılması önerilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlikler: Öngörülebilirliğin ekonomide oldukça azaldığı belirtilirken makroekonomik politikaların tasarımında değişimler yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Kalifiye Personel: Firmaların, talep ettikleri nitelikte personeli bulma hususunda sorunlar yaşadığı belirtilmiştir. Üniversitelerdeki verimliliğin artırılması ve nitelikli iş gücünü ekonomiye kazandırmak için eğitim programlarının çeşitlendirilmesi önerilmiştir.

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde büyük ölçekli; “250 kişiden fazla”, ciro düzeyine sahip firmaların sorun ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

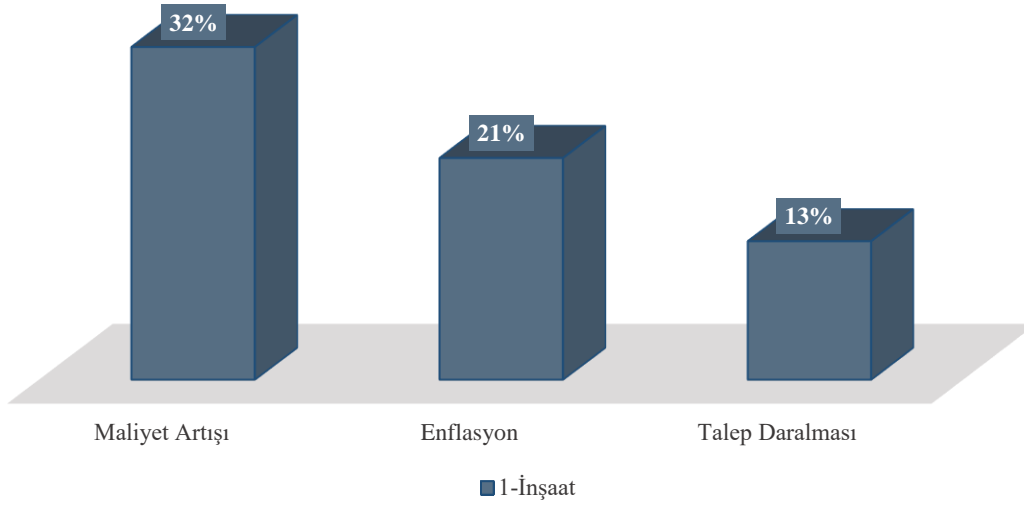

Şekil 14. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4. SEKTÖRLERE GÖRE SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. İnşaat Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde İnşaat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

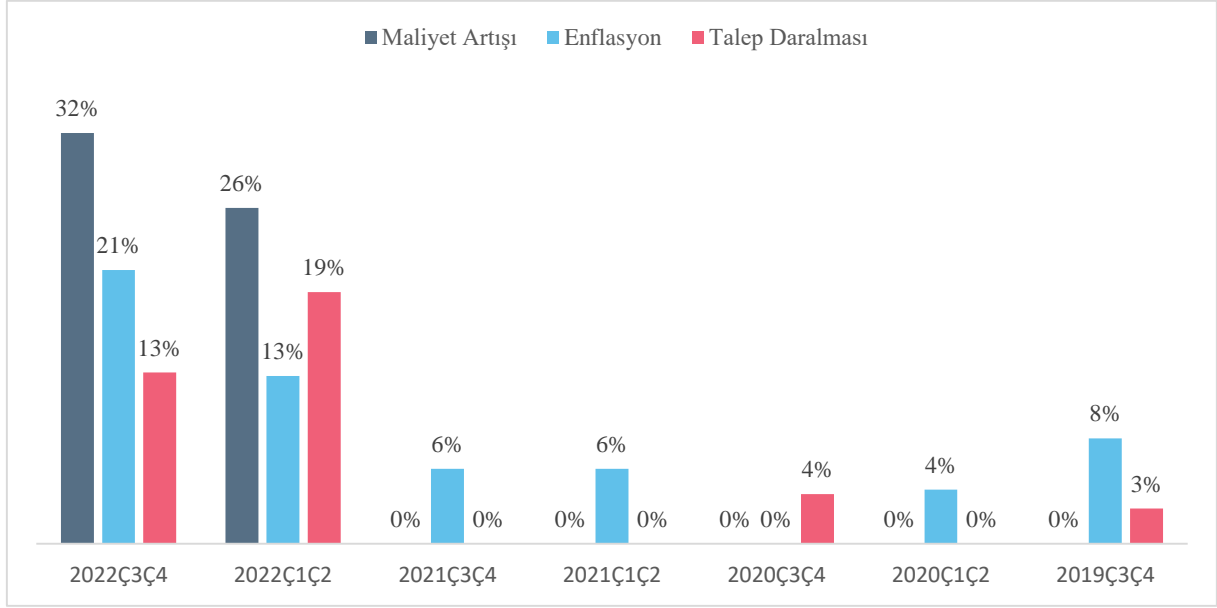
Şekil 15. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Hammadde ve işçilik maliyetlerinin aşırı artışı sektör için en önemli sorun olarak belirtilmiştir. Firmaların üretileni yerine geri koyma maliyetlerini karşılayacak kapasitelerinin kısıtlı olduğu aktarılmıştır. İlgili maliyet kalemleri üzerinde sektör özelinde düzenlemeler yapılmasıyla üretim maliyetlerinin düşürülerek satış fiyatlarının da bu düşüşe eşlik ettirilmesi önerilmiştir.

Enflasyon: Maliyet artışına bağlı olarak sektörde fiyatlama konusunda sorunlar yaşandığı ifade edilmiştir. İstikrarın sağlanabilmesi adına sıkı ve daraltıcı maliye politikalarının gündeme alınması önerilmiştir.

Talep Daralması: Enflasyonun yükselmesine bağlı olarak hanehalkının alım ve tasarruf gücünün düştüğü dolayısıyla da sektörde ciddi bir talep daralması olduğu belirtilmiştir. Talebin daralmasına bağlı olarak yeni projelerin hayata geçirilme ihtimallerinin düştüğü aktarıılırken konut kredilerinin uygun faiz oranları ile hanehalkına sunulması önerilmiştir.

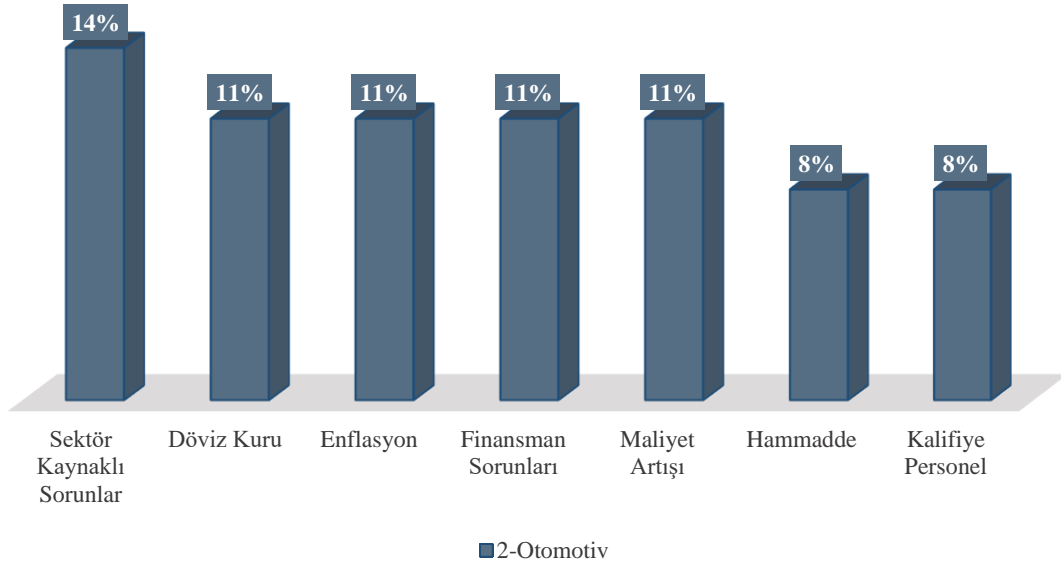
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde inşaat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 16. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İnşaat Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.2. Otomotiv Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde otomotiv sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 17. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunlar

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Sektörde yeni ürün üretilmemesi ve çip üretiminde yaşanan sorunlar sektöre has sorunların oluşmasına sebep olmuştur. Çip üretiminin ve tedarikinin kolaylaştırılması ve Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi tavsiye edilmiştir.

Döviz Kuru: Döviz kurunun yüksekliği ürün maliyetleri üzerinde direkt etki oluşturduğu gibi yan sanayide tedarik sorunlarının tetiklendiği aktarılmıştır. Kurun aşağı yönlü hareketi halinde sorunların çözülebileceği ifade edilmiştir.

Enflasyon: Maliyetlerin artmasına bağlı olarak firmaların fiyatlama hususunda zorluklar yaşadığı belirtilmiştir. Makroekonomik dengenin sağlanması için ilgili makro göstergelerin kamu otoritesi tarafından düzenlenmesi istenmiştir.

Finansman Sorunları: Finansman giderlerindeki artışın uygun kredilerin sektöre sağlandığı takdirde firmaların sorunlarının çözülebileceği ifade edilmiştir.

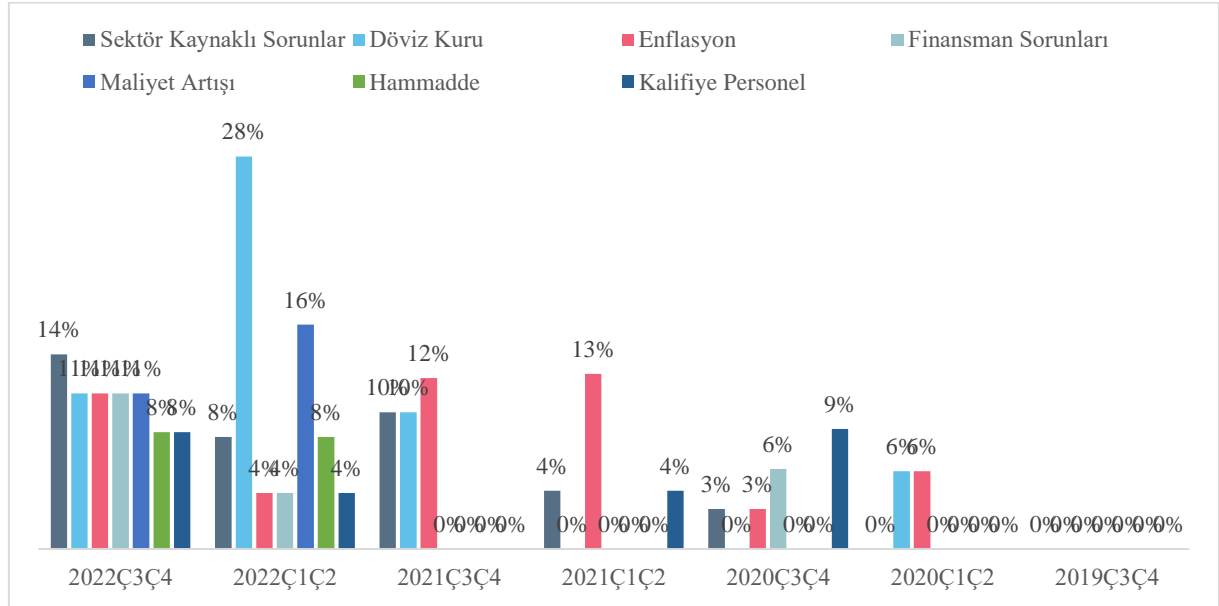
Maliyet Artışı: Girdi maliyetlerindeki artışın sektörün en önemli sorunu olduğu belirtilmiştir. Finansman gider kısıtlamaları, çeşitli devlet desteklerinin arttırılması, özellikle enerji maliyetlerinde yapılacak bir düzenlemenin sektörü pozitif yönde etkileyeceği aktarılmıştır.

Hammadde: Sektörde çip probleminin yaşanmasıyla birlikte tedarik sıkıntıları ortaya çıkmıştır. Çip probleminin çözümünün zaman içerisinde ilgililer tarafından alınacak aksiyonlar ile çözüme ulaştırılacağı ifade edilmiştir.

Kalifiye Personel: Bu çeyrekte kalifiye personel sorunu ortaya çıkmıştır. Staj programlarının yoğunlaştırılması ve meslek okullarında verilen eğitimlerin kalitesinin arttırılması önerilmiştir.

Talep Daralması: Sektörün yurt içinden ve yurt dışından yeterli sipariş miktarına ulaşamadıkları ve firmaların tam kapasitelerinde çalışamadıkları belirtilmiştir. Taahhüt vergilendirmelerinde yapılacak düzenlemelerin hanehalkı tarafında olumlu karşılanarak talep daralmasına bir çözüm oluşturacağı ifade edilmiştir.

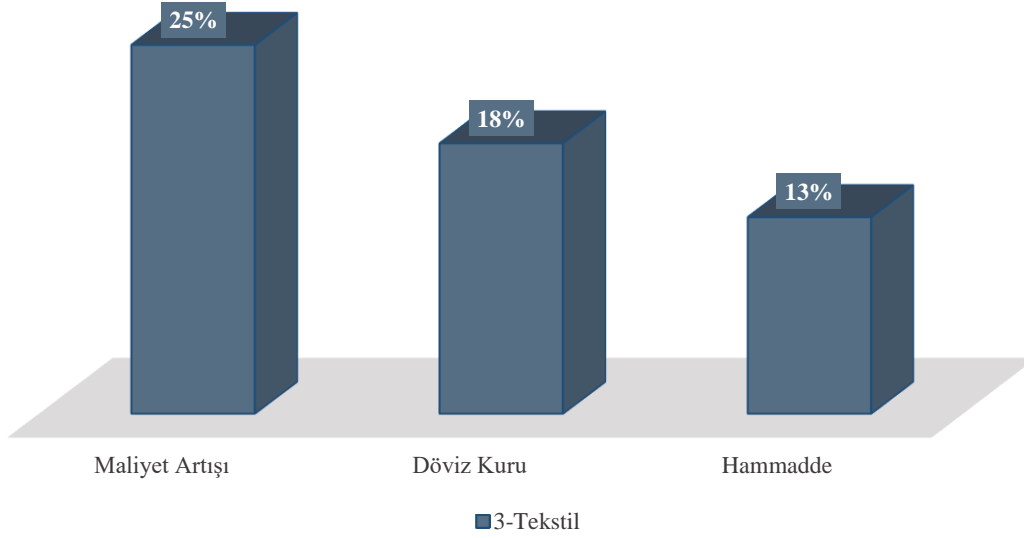
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde otomotiv sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 18. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Otomotiv Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.3. Tekstil Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde tekstil sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

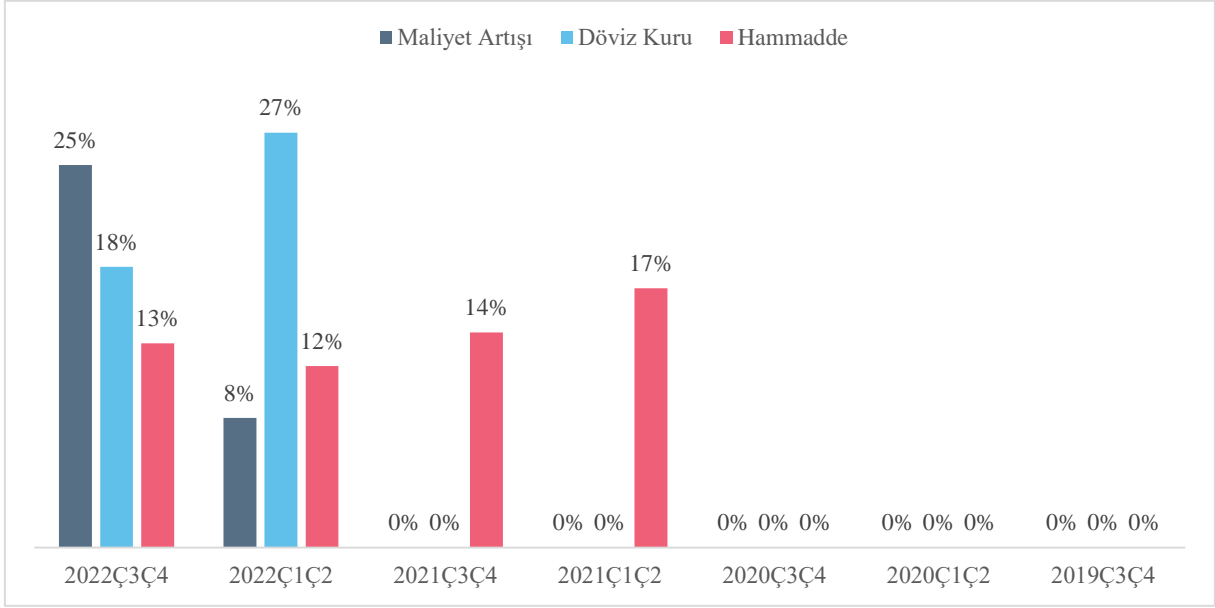
Şekil 19. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Girdi maliyetlerinin dövizle duyarlı olması sebebiyle sektörde maliyet artışlarının yaşandığı ifade edilmiştir. Enerji sektöründe indirimler yapılması, kredi kullanımlarında kolaylık sağlanması ve ihracat bedellerinin TL'ye dönüştürülme zorunluluğunun kaldırılması gibi çeşitli sübvansiyonların sağlanması önerilmiştir.

Döviz Kuru: İthal ağırlıklı hammadde girişi sektörün döviz kurundaki yükselmeye bağlı olarak öngörülü hareket etmede zorluklara sebep olduğu belirtilmiştir. Dengeli ve istikrarlı ekonomik kararların alınmasının akabinde döviz kurunda iyileştirmeler olabileceği aktarılmıştır.

Hammadde: Hammadde tedarikinin sağlanmasında hem kalite açısından hem de fiyat açısından zorlukların yaşandığı belirtilmiştir. Yerli üretime ağırlık verilerek dışarıdan alınan hammaddeye olan ihtiyacın azaltılması, kapatılan fabrikaların yeniden faaliyete geçirilmesi için teşviklerin verilmesi, tedarik kanallarının çeşitlendirilmesi ve üretim tesislerinin konumlarının yeniden değerlendirilmesi önerilmiştir.

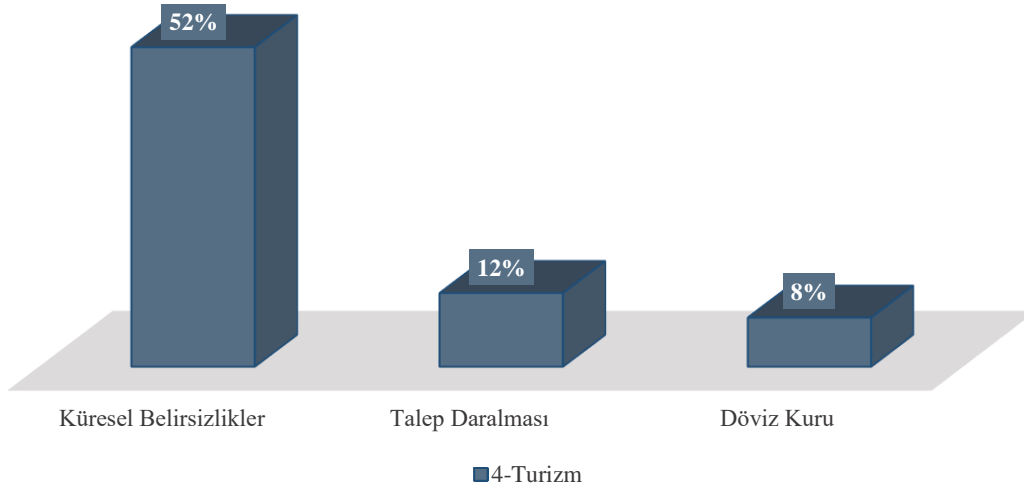
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde tekstil sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 20. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Tekstil Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Sektörler ile Karşılaştırılması

4.4. Turizm Sektörü

2022 3.ve 4. çeyrek döneminde turizm sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

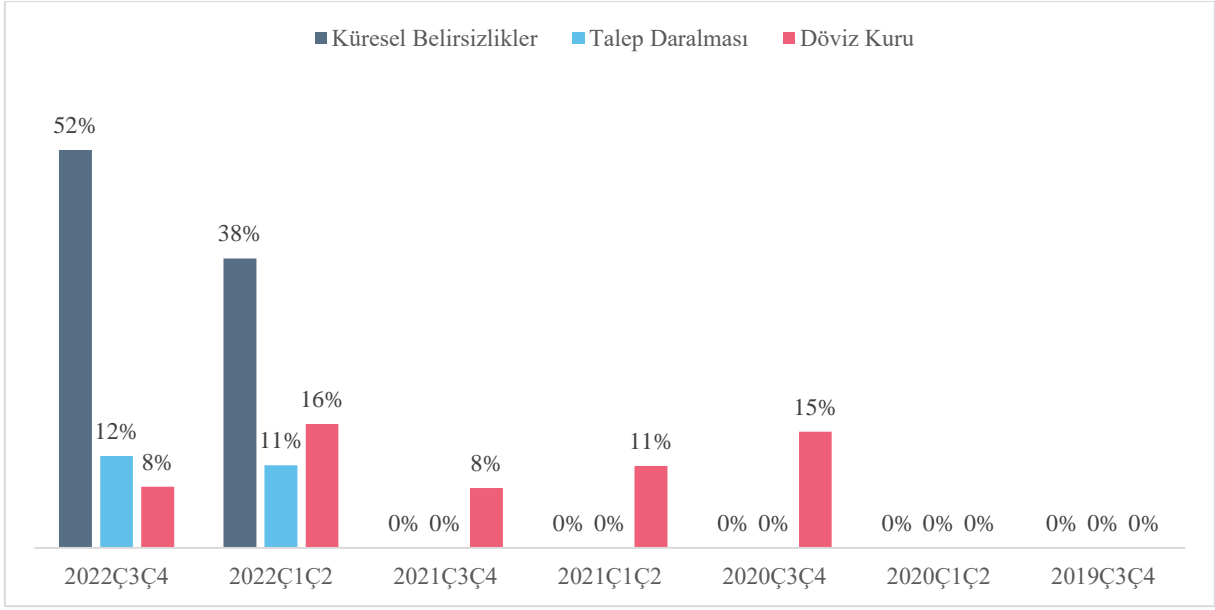
Şekil 21. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunlar

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlikler: Rusya-Ukrayna Savaşı akabinde gerilimli siyasal süreç sektör bazında sorunlara yol açmıştır. Savaşın bitmesi için uluslararası sistemde ilgili aktörlerin çaba göstermesi önerilmiştir.

Talep Daralması: Rusya ve Ukrayna arasındaki belirsiz sürecin rezervasyonlarda iptallere sebep olduğu belirtilmiştir. Turizm planlamalarının yeniden düzenlenmesi ve küresel sorunların çözülmesi önerilmiştir.

Döviz Kuru: Kurdaki belirsizliğin firmaların öngörü yapabilme imkânlarını kısıtladığı belirtilmiş ve döviz kurunun dengeli bir seviyeye ulaştırılması istenmiştir.

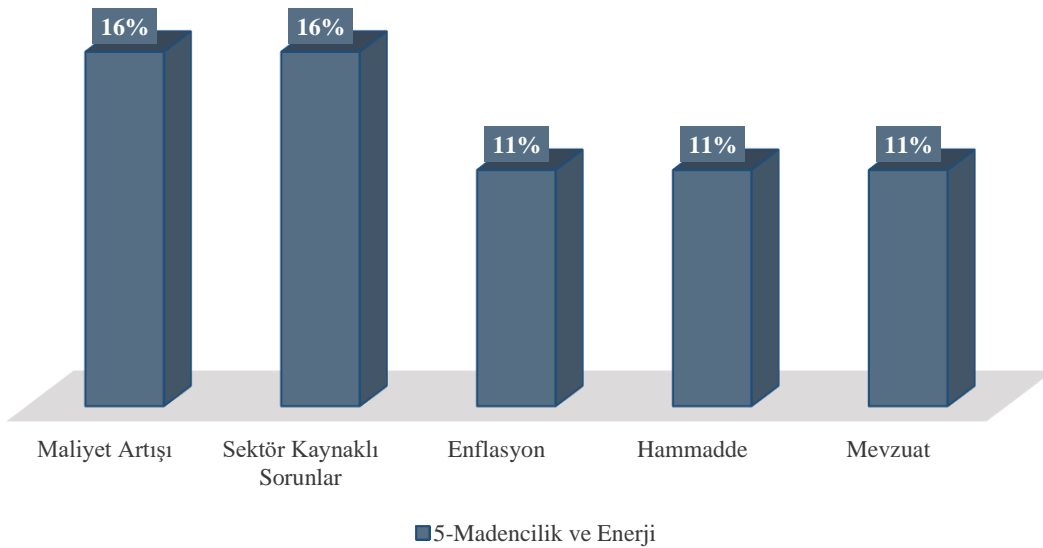
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde turizm sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 22. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Turizm Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.5. Madencilik ve Enerji Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde madencilik ve enerji sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 23. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Üretim maliyetlerinin artışı sektörün önde gelen problemi haline gelmiştir. Yerli hammadde kullanımının artırılması ve ithal girdi kullanımının azaltılması önerilmiştir.

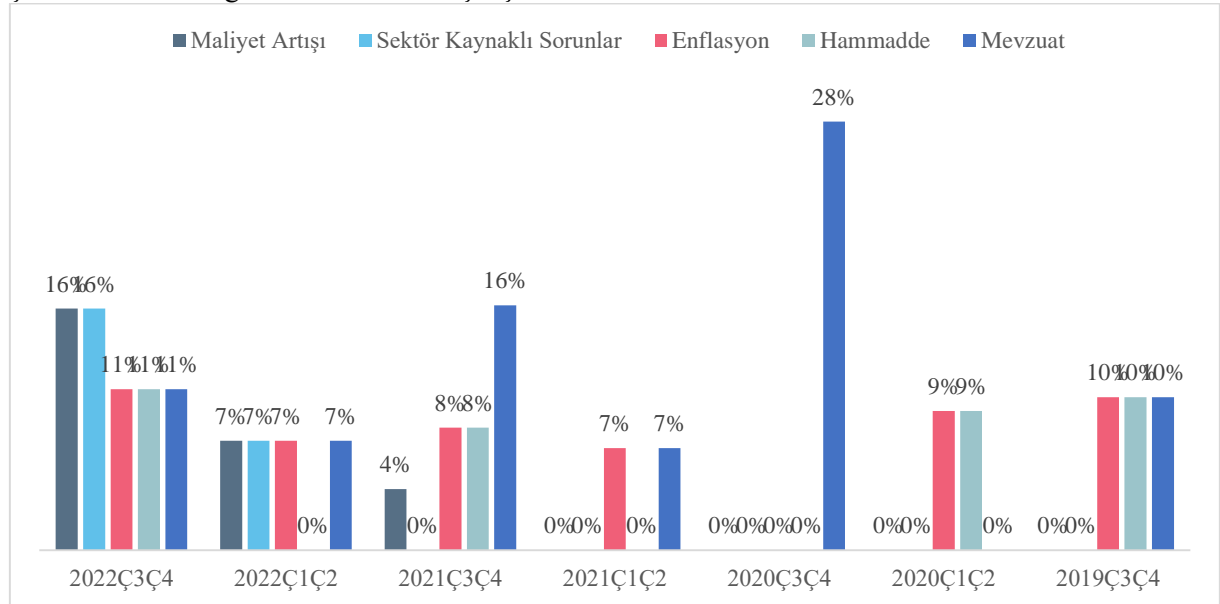
Sektör Kaynaklı Sorunlar: Pazar çeşitliliği ve beklentilerin uyuşmadığı aktarılmıştır. Çalışma standartlarının düzenlenmesi önerilmiştir.

Enflasyon: Enflasyonun artışı firmaları fiyat belirleme hususunda zor duruma sokmuştur. Enflasyon oranlarının düşürülmesi için izlenecek ilgili politikaların gündeme alınarak istikrarın sağlanması gerektiği aktarılmıştır.

Hammadde: Önemli girdilerden olan hammaddelerin tedarikinde zorluklar yaşandığı belirtilmiştir. İlgili hammaddelerin üretimi için Ar-Ge desteklerinin sağlanması ve yerli üretimin artırılması tavsiye edilmiştir.

Mevzuat: Sektörle ilgili mevzuatın düzenlemelere ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir. Ruhsatlandırma ve ruhsat yenileme işlemlerinde sürecin basitleştirilmesine yönelik adımlar atılması gerektiğine yönelik öneriler sunulmuştur.

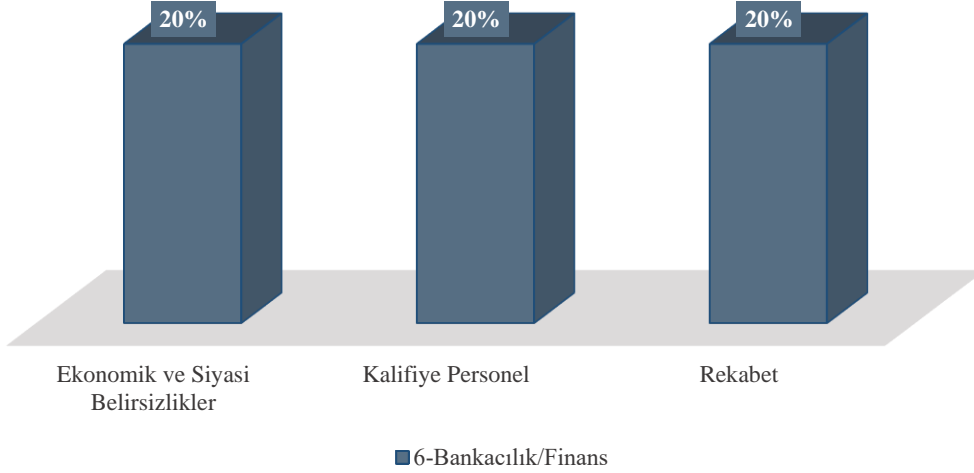
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde madencilik ve enerji sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 24. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Madencilik ve Enerji Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.6. Bankacılık ve Finans Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde finans sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

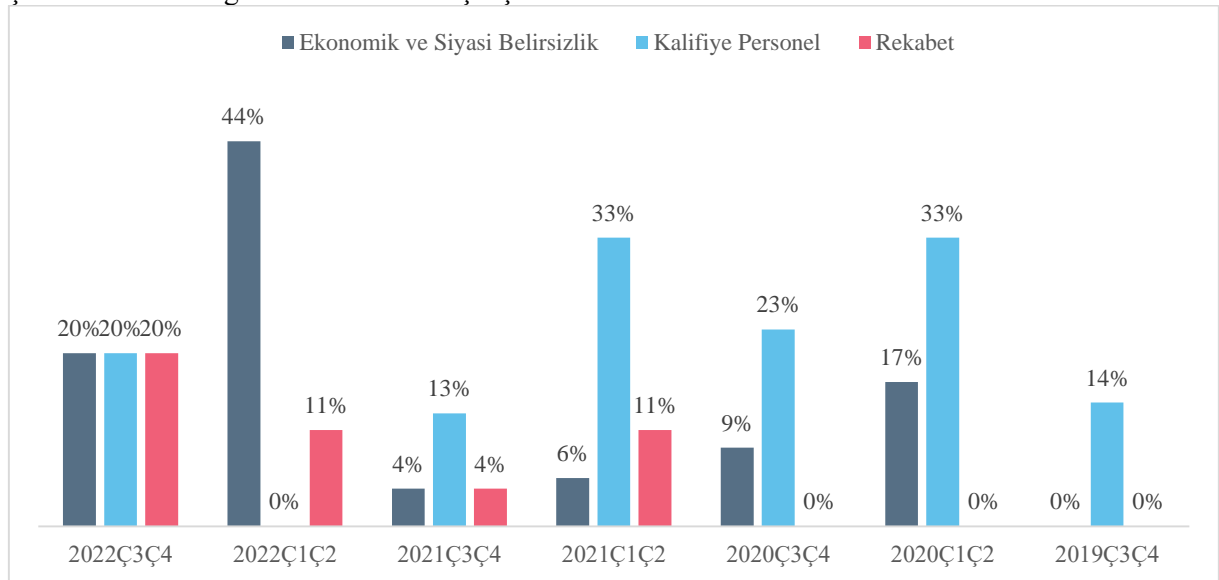
Şekil 25. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunlar

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlik: Konjonktürel dalgalanmanın bu dönemde finansal bir istikrarsızlığın yaşandığı belirtilmiştir. Kamu otoritesi tarafından makro ihtiyati tedbirlerin alınması istenmiştir.

Kalifiye Personel: Kalifiye personelin yurt içindeki firmalarla çalışmak yerine yabancı firmalarla çalışmayı tercih etmesinin sektörde bu sorunu ortaya çıkardığı aktarılmıştır. Döviz kurundaki düzelmelerin bu sorunu ortadan kaldırmaya yardımcı olduğu ifade edilmiştir.

Rekabet: Haksız rekabetin sektörün problemlerinden birisi olduğu ve sıkı denetimle bu sorunun ortadan kaldırılacağı ifade edilmiştir.

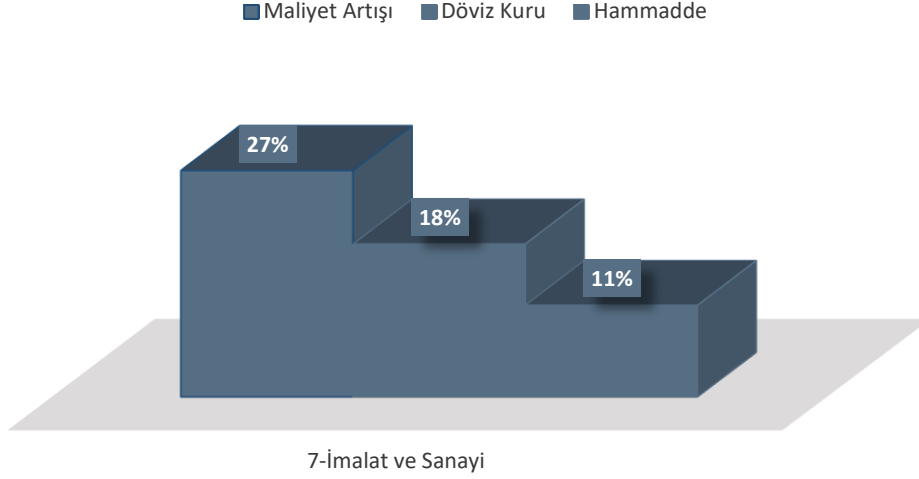
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde bankacılık ve finans sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 26. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bankacılık ve Finans Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.7. İmalat ve Sanayi Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde imalat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

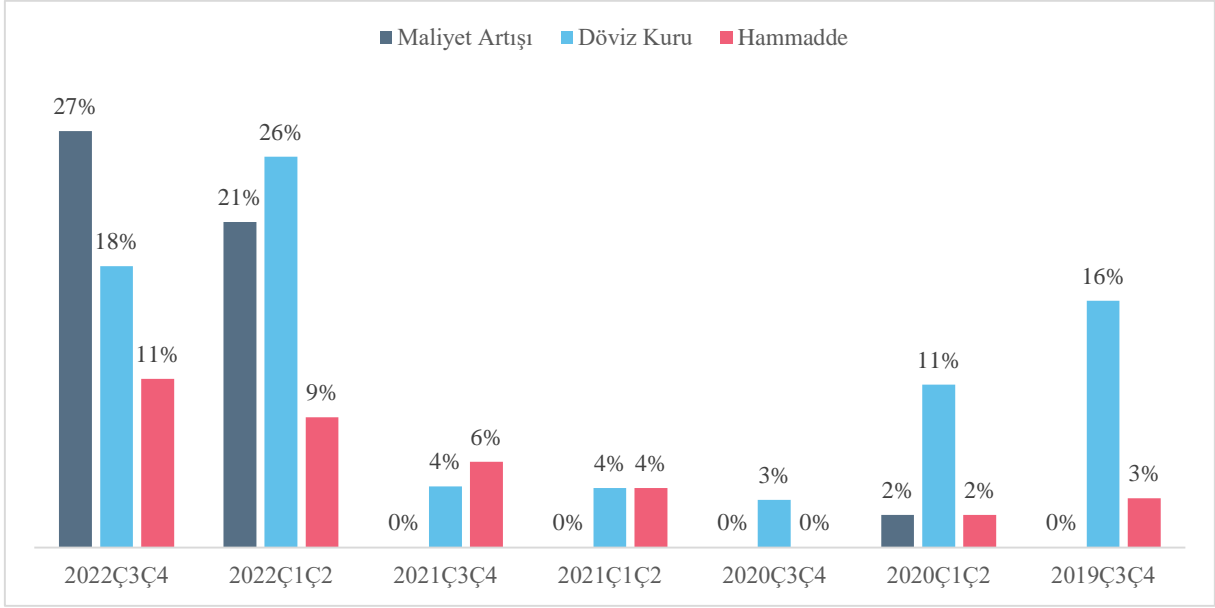
Şekil 27. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Üretim ve lojistik maliyetlerinin aşırı artışı firmaların üretim süreçlerinde sorunlara neden olmuştur. Teşviklerin artırılarak maliyet artışının önüne geçilmesi, üretimde kullanılan enerji fiyatlarında indirim ya da destek ödemesi ve vergi maliyetlerinde düzenlenmesi önerilmiştir.

Döviz Kuru: Özellikle ithal hammaddeye bağımlı olan sektörün döviz kuruna bağlı olarak maliyet kalemlerinde ciddi bir artış olduğu belirtilmiştir. Döviz kurunda istikrarın sağlanması ve öngörülebilir kılınması önerilmiştir.

Hammadde: İthal hammaddenin tedarikinde sorunlar olduğu belirtilmiştir. Hammadde tedarik kanallarının çeşitlendirilmesi ve piyasa koşullarında kalite ve fiyat açısından rekabet gücü bulunabilecek yerli hammadde üretiminin teşvik edilmesi tavsiye edilmiştir.

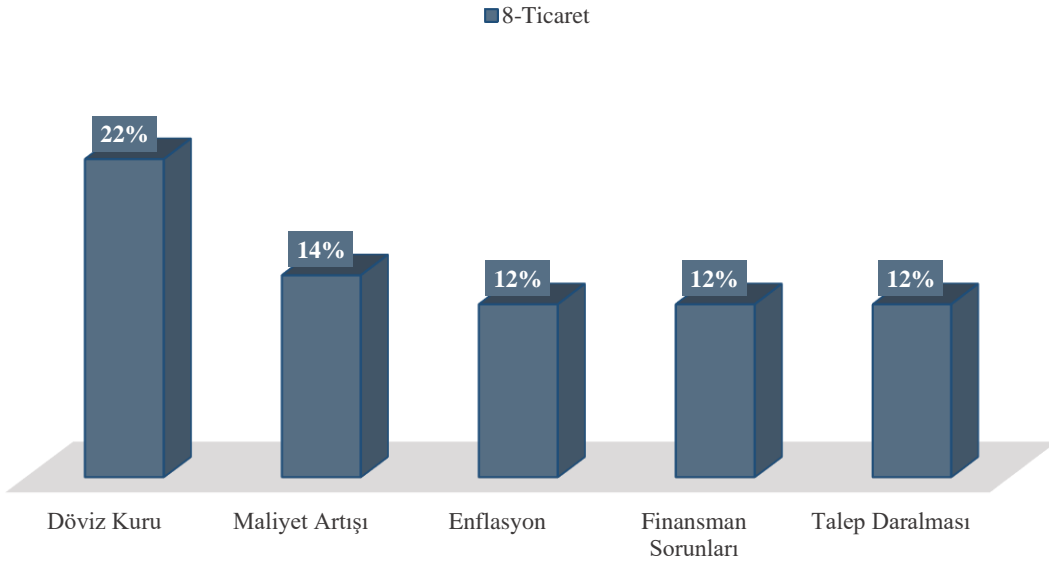
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde İmalat sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 28. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki İmalat ve Sanayi Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.8. Ticaret Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde ticaret sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 29. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Ticaret Sektöründeki Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Döviz kurundaki dalgalanmanın maliyet artışlarına yansımalarının yanında fiktif kâr farklarının oluştuğu aktarılmıştır. Tahsil esnasında kur değerlemesi yapılması, gerekli makro iktisadi tedbirlerin alınması, kur farklarından oluşabilecek vergi matrah farklarına uygun çözümler yapılması önerilmiştir.

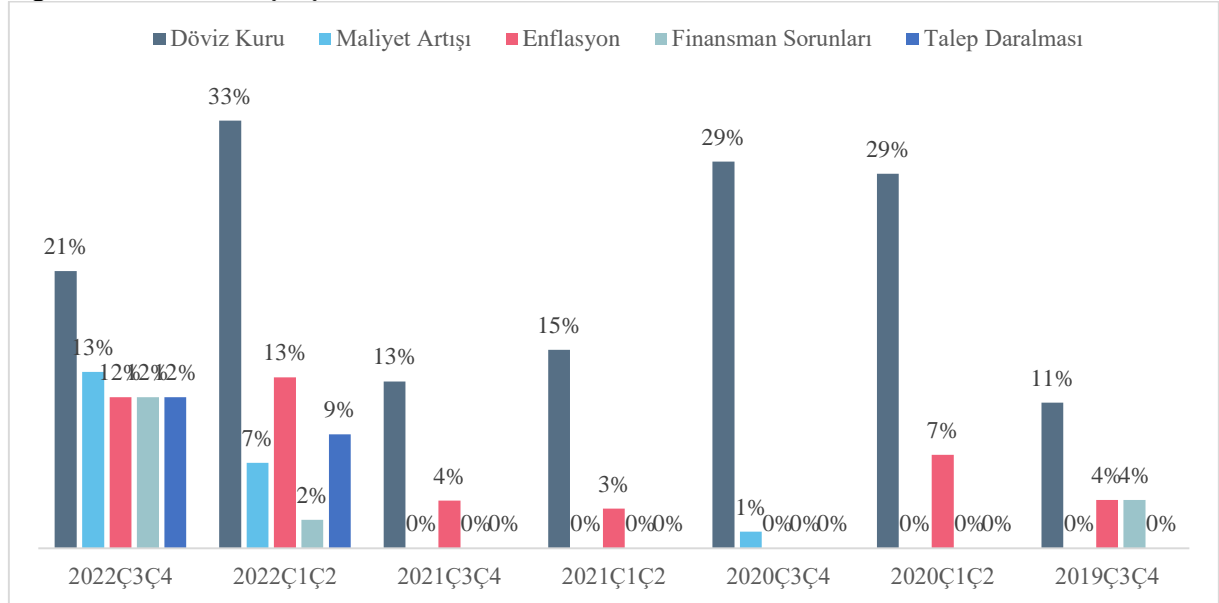
Maliyet Artışı: Döviz kurundaki dalgalanmaya bağlı olarak özellikle enerji ve teknoloji ürünlerinde ciddi bir maliyet artışı olduğu ve firmaların stok çevirme kabiliyetlerinin bu artışlara bağlı olarak azaldığı aktarılmıştır.

Enflasyon: Enflasyon oranının yükselişinin ardından hem tüketicinin hem üreticinin alım gücünün ve taleplerinin değiştiği aktarılmıştır. Ürünleri fiyatlamanın firmalar nezdinde zorlaştığı ifade edilirken, enflasyon oranının düşürülmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve piyasada güven ortamının sağlanması önerilmiştir.

Finansman Sorunları: Yükselen maliyetlerle birlikte firmaların finansman ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Finansman kullanımının kolaylaştırılması ve kayıt dışı para akışının denetime tabi tutulmasının gerekliliği ifade edilmiştir.

Talep Daralması: Tüketimin ertelenebilir olması ve alım gücünün düşmesi tüketici tarafında çekilmelere sebep olmuştur. Alım gücünün yükseltilerek satışların artırılması, enflasyonu düşürmeye yönelik makro politikalar ve istikrarın sağlanması önerilmiştir.

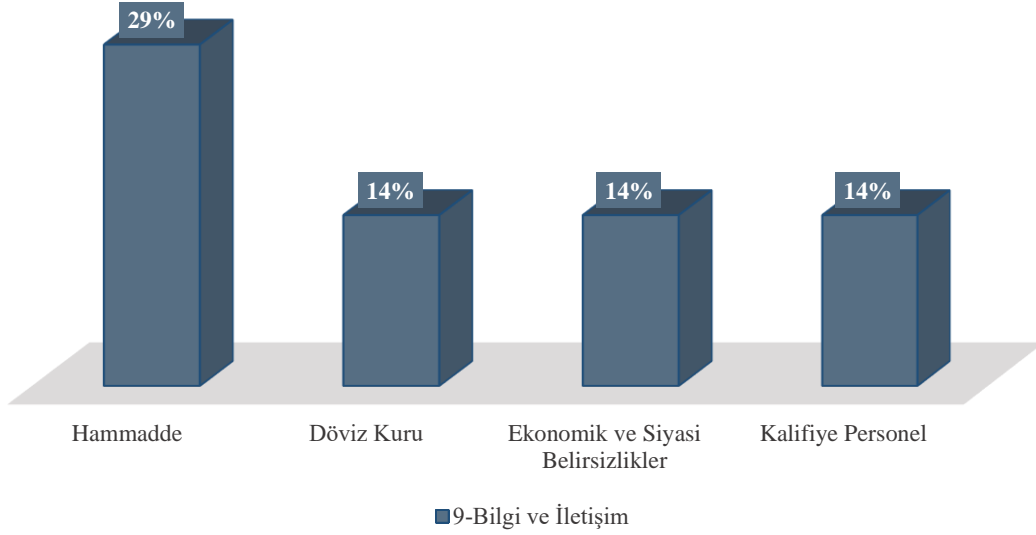
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde ticaret sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 30. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Ticaret Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.9. Bilgi ve İletişim Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde bilgi ve iletişim sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 31. 2022 III. ve IV. Çeyrek Döneminde Bilgi ve İletişim Sektöründeki Başlıca Sorunlar

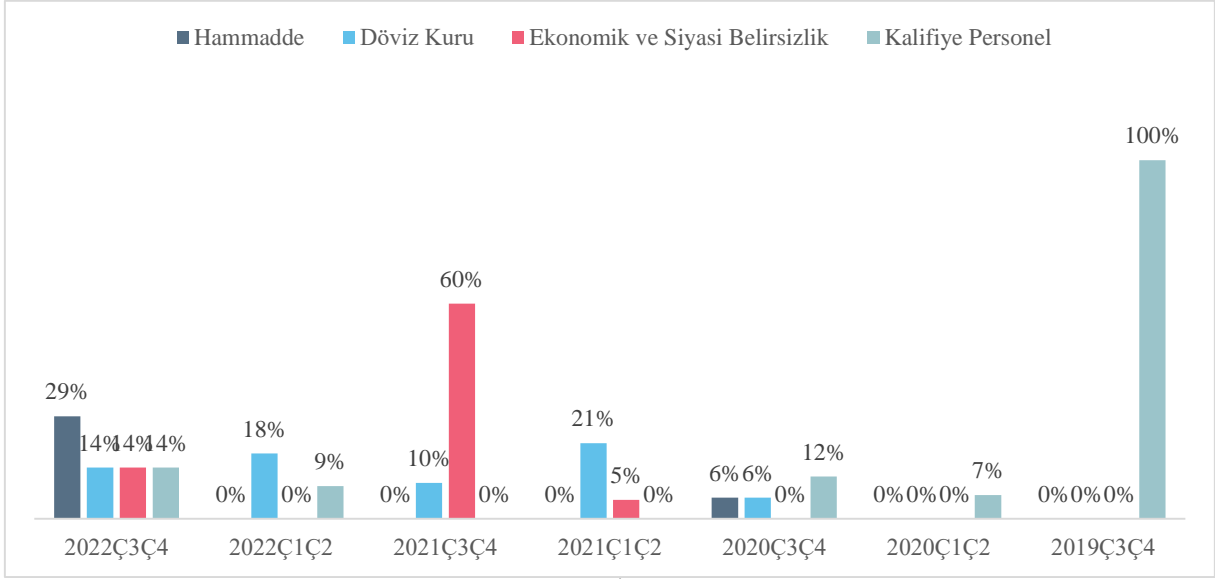
Hammadde: Girdi tedarikinde, özellikle çip, yaşanan zorluklar ortaya çıkmıştır. Teknoloji ağırlıklı üretimin desteklenmesi ve üretim kapasitelerinin yükseltilmesi önerilmiştir.

Döviz Kuru: İthal girdi kullanımının oldukça yüksek olmasına bağlı olarak kurdaki değişimin sektöre direkt olarak etki ettiği ifade edilmiştir. Faiz ve kur politikasında düzenlemeler yapılarak döviz kurunda istikrar sağlanmasıyla sorunun çözüleceği belirtilmiştir.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlikler: Ekonomideki daralma ve belirsizliğin yüksek risk ortamına sebep olduğu aktarılmıştır. Ekonomideki istikrar ve güven ortamının tahsis edilerek enflasyonist baskılarının ortadan kaldırılması önerilmiştir.

Kalifiye Personel: Nitelikli personelin sektörde oldukça zor bulunduğundan bahsedilmiştir. Kalifiye personelin sektöre kazandırılması için hem personelin yetiştirilmesi hem de firmaların karlılığını arttırarak dolaylı yoldan istihdam yaratma becerisinin arttırması önerilmiştir.

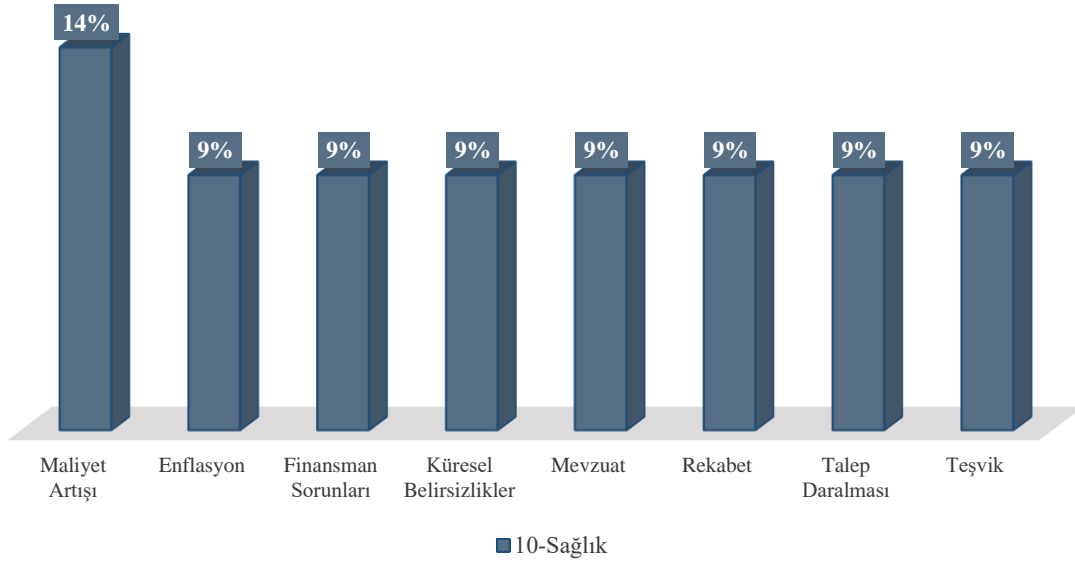
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde bilişim sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 32. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Bilgi ve İletişim Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemlerle Karşılaştırılması

4.10. Sağlık Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde sağlık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 33. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Ekipman, cihaz ve hammadde fiyatlarının yükselişiyle birlikte maliyetlerin beklentilerin üzerinde bir artış yaşadığı ifade edilmiştir. Büyük ölçüde ithal girdi kullanan firmaların sorunlarının çözümününse ödeme kolaylıklarının sağlanması olduğu belirtilmiştir.

Enflasyon: Dünya genelinde artan fiyatlar ve öngörülebilirliğin azalması sektörle ilgili iş ve işlemlerin yapılmasında zorluklar ortaya çıkarmıştır. Özellikle ihalelerde teklif öngörülebilirliği açısından sık aralıklı olması ve ilgili makro ihtiyati tedbirlerin alınması önerilmiştir.

Finansman Sorunları: Maliyetlerin yükselmesi firmaların finansman açığını ortaya çıkarmıştır. Özellikle küçük ölçekli firmaların krediye ulaşımının kolaylaştırılması önerilmiştir.

Küresel Belirsizlikler: COVID-19 sorunun etkilerinin sektörde halen hissedildiği belirtilirken çözüm sürecinin ilgili otoriteler tarafından hızlandırıldığı belirtilmiştir.

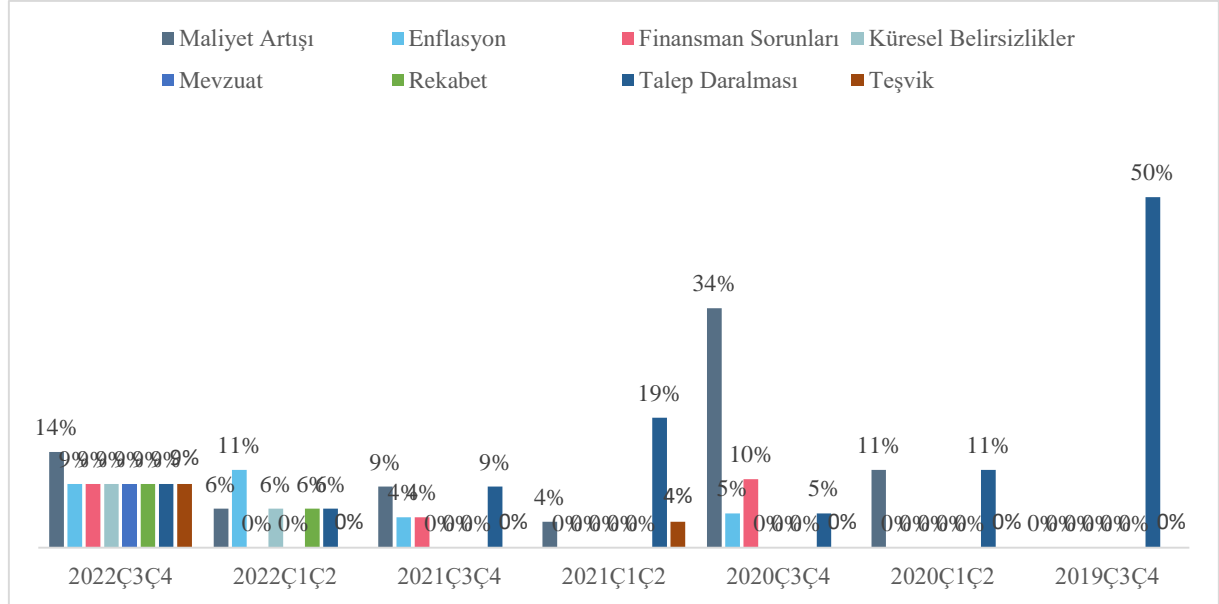
Mevzuat: İlgili mevzuatın takip edilmesinde ve uygulamasında zorluklar yaşandığı belirtilmiştir. Serbest meslek kazancının tanımında genişlemeye gidilmesi önerilmiştir.

Rekabet: Sektörde rekabetin pandemi döneminde arttığı belirtilirken rekabetin güçlendirilmesi için firmaların şartlarının iyileştirilmesi tavsiye edilmiştir.

Talep Daralması: Talep tarafında pandemi kaynaklı sektöre özgü bir daralma yaşandığı belirtilirken özel sağlık hizmetlerinin teşvik edilmesi tavsiye edilmiştir.

Teşvik: Tedavi paketlerindeki fiyatlarda yapılacak devlet destekli düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

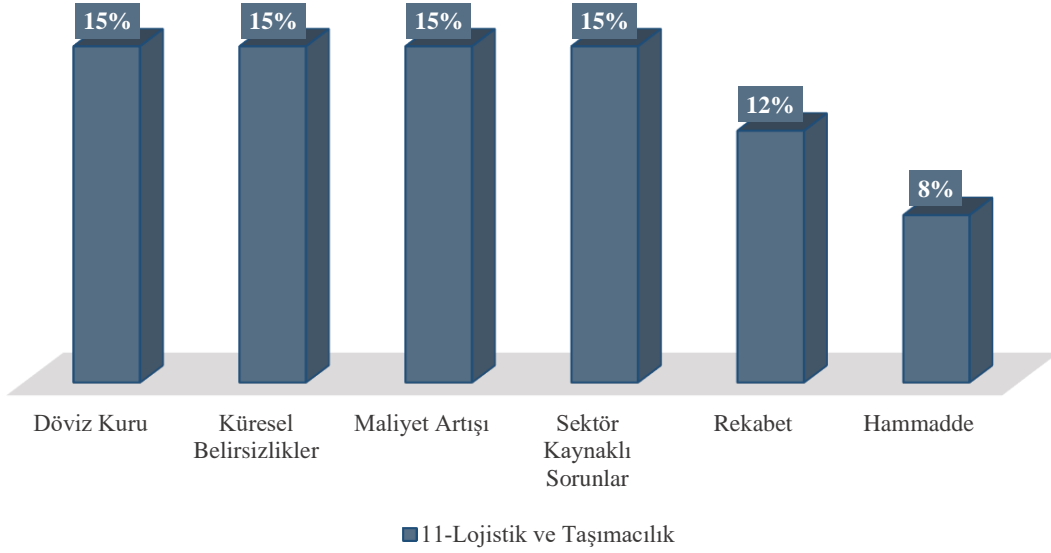
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde sağlık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 34. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Sağlık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.11. Lojistik ve Taşımacılık Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde lojistik ve taşımacılık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

Şekil 35. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunlar

Döviz Kuru: Döviz kurundaki yükselişe ek olarak enerji fiyatlarının dünya genelinde artışı sektörün başlıca problemleri arasında gösterilmiştir. Döviz kurunda bir dengenin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Küresel Belirsizlikler: Rusya-Ukrayna Savaşı uluslararası karşılıklı iş ve işlemlerin aksamasına neden olmuştur. Sektör özelinde taşımacılığın sınırlamalara tabi tutulması ve belirlenen lokasyonlara ulaşmakta zorluk yaşandığı ifade edilmiştir. Devletler seviyesinde yapılacak uluslararası görüşmeler neticesinde iki ülke arasındaki çatışmanın durdurulması ve savaşın bitirilmesi yolunda çaba sarf edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

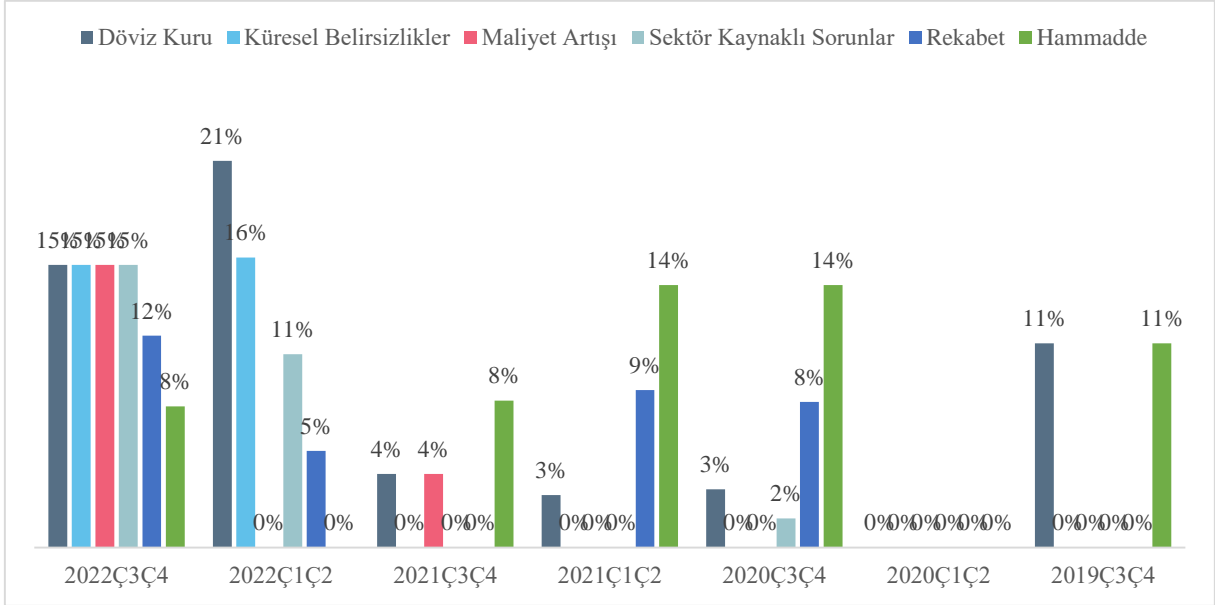
Maliyet Artışı: Konteyner ve enerji fiyatlarındaki hızlı yükseliş sektörde maliyetlerin artışına sebep olmuştur. İlgili sektörde yakıt kullanımında ÖTV indirimlerinin sağlanması ve yerli konteynerlerin sektör için temin edilmesi önerilmiştir.

Sektör Kaynaklı Sorunlar: Taşıma araçlarının temininde ve yatırım hususunda zorluklar yaşandığı ve uluslararası sorunların sektörü direkt olarak etkilediği belirtilmiştir. Organize sanayi bölgelerinde lojistik merkezlere yer verilmesi, hizmet ihracatçıları için esneklikler sağlanması ve rekabetin sağlanması için uygun koşulların oluşturulması tavsiye edilmiştir.

Rekabet: Sektörde yurt içi taşımacılık alanında hizmet veren çok sayıda firma olması ve dünyada sektör özelinde sağlanan avantajların yüksekliği rekabet sorununu ortaya çıkarmıştır. Sektör planlamasının yapılarak belirli şehirlere belirli firmalar tarafından araç temininin sağlanarak kalite ve verimliliğin artırılması, devlet teşviklerinin uluslararası standarda yükseltilmesi ile haksız rekabetin önlenileceği belirtilmiştir.

Hammadde: Hammadde hususunda tedarik sorununun ortaya çıktığı belirtilirken sektör özelinde planlamaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

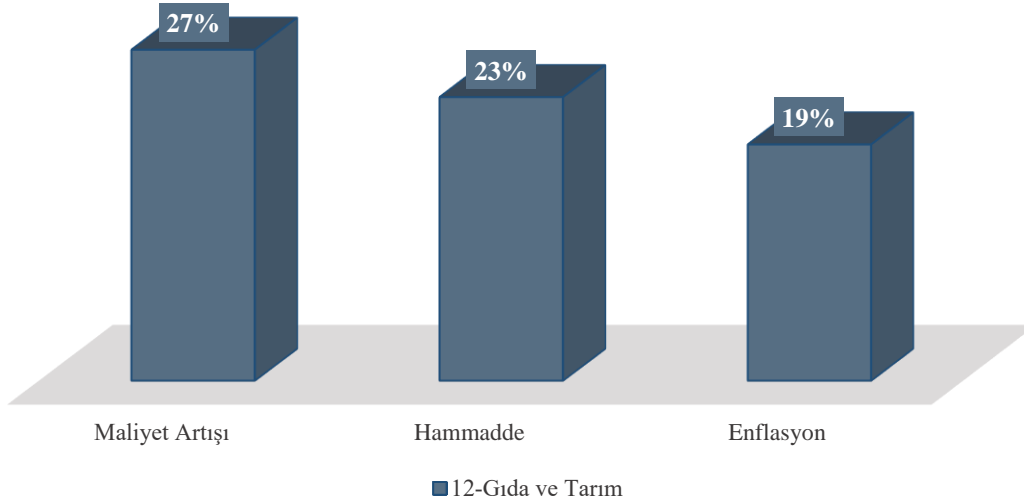
2022 III. ve IV. çeyrek döneminde lojistik ve taşımacılık sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 36. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Lojistik ve Taşımacılık Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

4.12. Gıda ve Tarım Sektörü

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde gıda sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri:

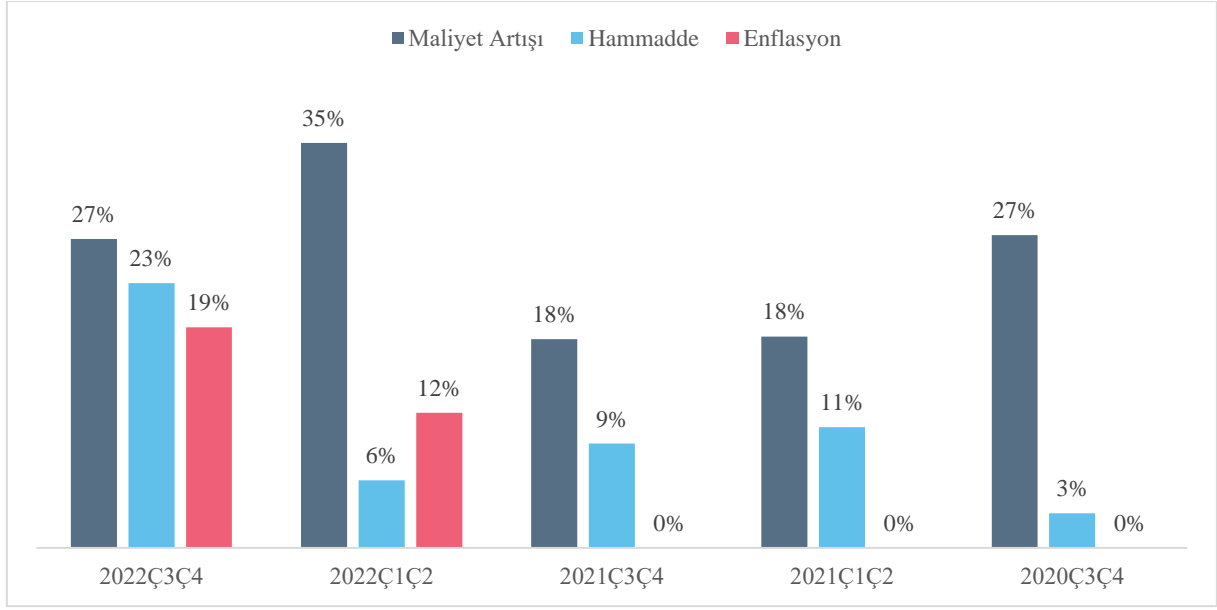
Şekil 37. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunlar

Maliyet Artışı: Hammadde fiyatlarındaki hızlı yükseliş maliyetlerin artmasına sebep olmuştur. Yerli üreticilerin desteklenmesi ve ithal hammaddeye olan bağımlılığın azaltılması önerilmiştir.

Hammadde: Kaliteli ve yeterli hammaddenin tedarik edilmesinde zorluklar ortaya çıkmıştır. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın sona erişile tedarik zinciri üzerindeki etkilerinin kaldırılmasının mümkün kılınacağı düşünülmüştür.

Enflasyon: Fiyatlar genel seviyesindeki yukarı yönlü yükseliş üretici tarafında sorunlara sebep olmuştur. Enflasyonda istikrarın sağlanması ve tarımda teknolojik gelişmenin desteklenmesi önerilmiştir.

2022 III. ve IV. çeyrek döneminde gıda sektöründe karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırılması:

Şekil 38. 2022 III. ve IV. Çeyrek Dönemindeki Gıda ve Tarım Sektöründe Başlıca Sorunların Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması